

Înțelegerea și promovarea **INCLUZIUNII ROMILOR** în educație

**ACTIVITĂȚI
PENTRU
FORMAREA
PROFESORILOR
ȘI EDUCAȚIE
ȘCOLARĂ**

CUPRINS

4 Introducere

8 Tema 1: INCLUZIUNE & DREPTURILE OMULUI

10 ACTIVITATEA 1: RÂUL VIEȚII

12 ACTIVITATEA 2: UN PAS ÎNAINTE

16 ACTIVITATEA 3: LACUL COMPETENȚELOR ÎNGHEȚATE

18 Tema 2: STEREOTIPURI & PREJUDECĂȚI

20 ACTIVITATEA 1: INTRUSUL

22 ACTIVITATEA 2: O CĂLĂTORIE CU TRENUL

25 ACTIVITATEA 3: COPILUL STRĂIN

29 Tema 3: CULTURA & ISTORIA ROMILOR

30 ACTIVITATEA 1: BINGO

34 ACTIVITATEA 2: FLOAREA IDENTITĂȚII

36 ACTIVITATEA 3: LUPTĂTORI PENTRU DREPTURILE ROMILOR

42 Tema 4: CONSTRUIREA UNOR ȘCOLI INCLUZIVE

44 ACTIVITATEA 1: UNDE VĂ POZIȚIONAȚI

46 ACTIVITATEA 2: O SCRISOARE CĂTRE ȘCOALĂ

48 ACTIVITATEA 3: CONSTRUIREA UNEI ȘCOLI INCLUZIVE

49 ACTIVITATEA 4: CĂTRE O POLITICĂ ȘCOLARĂ DEMOCRATICĂ

51 ACTIVITATEA 5: ÎN CE MĂSURĂ SUNTEM O COMUNITATE ȘCOLARĂ
INCLUZIVĂ ȘI DEMOCRATICĂ?

56 Referințe

57 Informații suplimentare

INTRODUCERE

Această broșură a fost elaborată de Centrul European Wergeland (EWC) ca o resursă pentru formarea cadrelor didactice și utilizarea la clasă, cu scopul de a promova integrarea romilor în educație.

Broșura se bazează pe vasta experiență a EWC în lucrul cu profesori, formatori de profesori, lideri în domeniul educației și membri ai societății civile pentru a promova incluziunea romilor atât în educație, cât și prin educație. Această activitate s-a desfășurat în colaborare cu parteneri din România, Slovacia și Bulgaria.

Broșura oferă o selecție de activități care evidențiază patru subiecte-cheie esențiale pentru o educație de calitate și incluzivă: *incluziune și drepturile omului, stereotipuri și prejudecăți, cultura și istoria romilor și construirea unor școli incluzive.*

Pentru fiecare subiect veți descoperi metode și activități practice concepute pentru profesori și alți profesioniști din domeniul educației în vederea dezvoltării unor practici de predare incluzive. Activitățile sunt inspirate din manualele Consiliului Europei de educație pentru democrație și drepturile omului, precum și din expertiza proprie a EWC.

Aceste activități sprijină transformarea școlilor în medii primitoare și echitabile în care toți elevii - inclusiv cei din grupuri minoritare și, în special, elevii romi - se pot dezvolta și își pot atinge potențialul maxim.

Crearea de școli incluzive și democratice este un proces pe termen lung care necesită angajament, reflecție și colaborare continuă. Acest lucru implică dezvoltarea motivației, a abilităților și a curajului de a promova echitatea, de a contesta discriminarea și de a sprijini participarea semnificativă a tuturor.

O schimbare reală nu se produce doar prin politici, ci și prin acțiunile de zi cu zi ale profesorilor, ale elevilor, ale liderilor din domeniul educației și ale comunității școlare, care lucrează împreună cu deschidere și respect. Aceste activități oferă instrumente practice, încurajând în același timp reflecția continuă asupra modului în care abordăm diversitatea, ne respectăm reciproc și răspundem la nedreptate.

Sperăm că această broșură va consolida abilitățile și competențele profesioniștilor în domeniul educației în ceea ce privește abordarea diversității și promovarea practicilor incluzive, creând un mediu de învățare sigur și incluziv pentru toți.

**Centrul European Wergeland
Oslo, aprilie 2025**

COMPETENȚE PENTRU DEMOCRAȚIE = COMPETENȚE PENTRU INCLUZIUNE

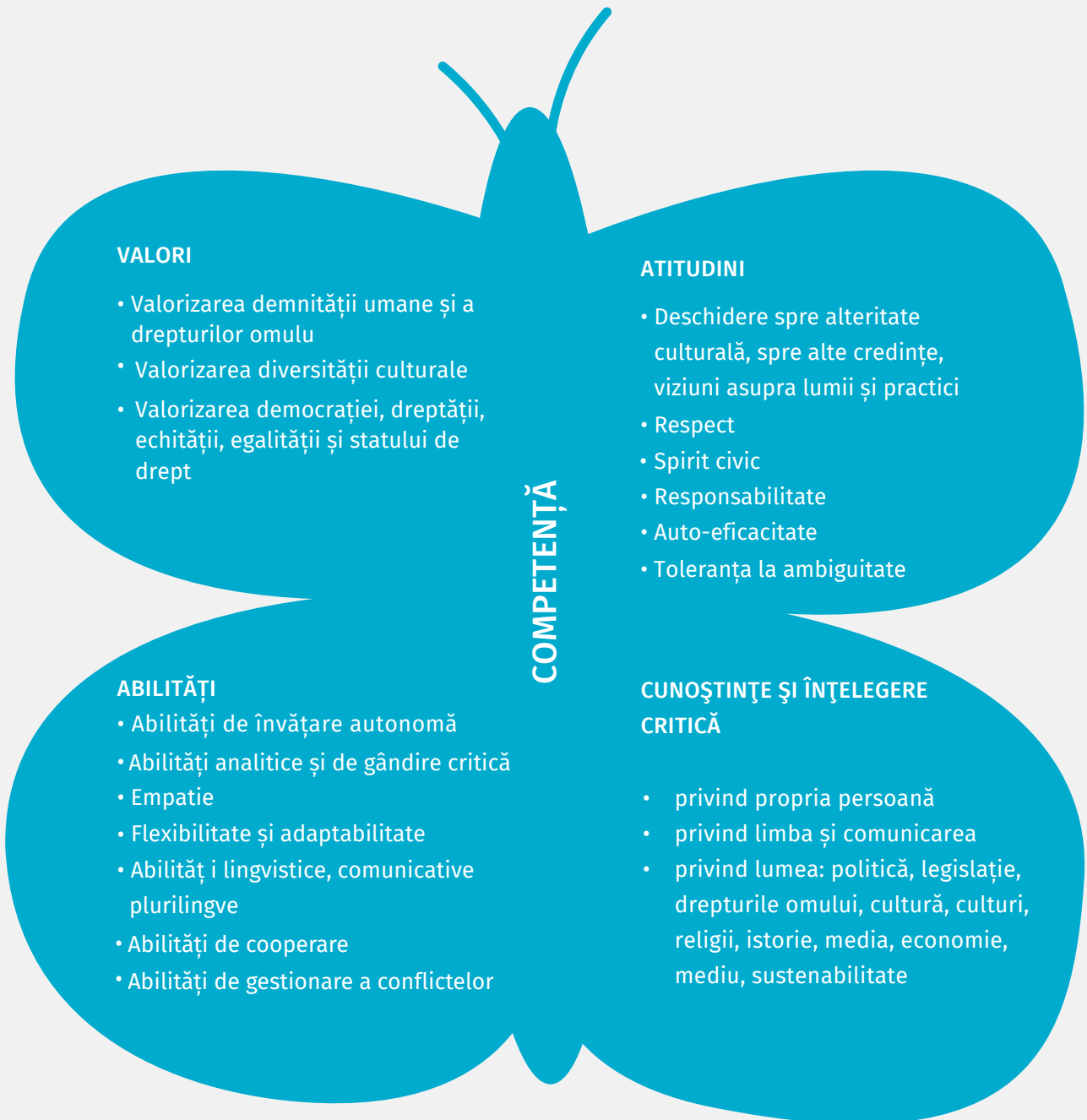
Incluziunea și drepturile omului sunt fundamentale pentru o societate democratică și sunt valori esențiale în orice cadru educațional.

Prin consolidarea a ceea ce se numește adesea competențe democratice, promovăm în același timp abilitățile și atitudinile necesare pentru incluziune și pentru a trăi împreună în comunități diverse.

Consiliul Europei a elaborat un model care conturează competențele-cheie necesare pentru construirea unei culturi democratice și incluzive durabile. Acestea includ valori, atitudini, abilități, cunoștințe și înțelegere critică ce permit indivizilor să contribuie activ la societăți democratice și incluzive.

Citiți mai multe despre Modelul de competențe - Cadrul de referință al competențelor pentru cultură democratică elaborat de Consiliul Europei (CRCCD)

COMPETENȚĂ

VALORI

- Valorizarea demnității umane și a drepturilor omului
- Valorizarea diversității culturale
- Valorizarea democrației, dreptății, echității, egalității și statului de drept

ATITUDINI

- Deschidere spre alteritate culturală, spre alte credințe, viziuni asupra lumii și practici
- Respect
- Spirit civic
- Responsabilitate
- Auto-eficacitate
- Toleranța la ambiguitate

ABILITĂȚI

- Abilități de învățare autonomă
- Abilități analitice și de gândire critică
- Empatie
- Flexibilitate și adaptabilitate
- Abilități lingvistice, comunicative plurilingve
- Abilități de cooperare
- Abilități de gestionare a conflictelor

CUNOȘTINȚE ȘI ÎNȚELEGERE CRITICĂ

- privind propria persoană
- privind limba și comunicarea
- privind lumea: politică, legislație, drepturile omului, cultură, culturi, religii, istorie, media, economie, mediu, sustenabilitate

TEMA 1

INCLUZIUNE & DREPTURILE OMULUI

Incluziunea și drepturile omului sunt fundamentale pentru o societate democratică și sunt valori esențiale în orice mediu educațional. Promovarea incluziunii înseamnă asigurarea unui acces echitabil la oportunități și participare pentru fiecare persoană - indiferent de origine, identitate sau abilități. Drepturile omului oferă un cadru universal pentru demnitate, libertate și justiție pentru toți.

Următoarele activități oferă instrumente practice pentru explorarea principiilor drepturilor omului și oportunități semnificative pentru a înțelege și a experimenta multiplele dimensiuni ale incluziunii. Acestea invită participanții să reflecteze asupra unor situații reale, să-și dezvolte empatia și să contribuie activ la promovarea unei culturi a incluziunii și a gândirii bazate pe drepturi în cadrul școlilor și comunităților lor.

Acestea abordează următoarele competențe:

- Valorizarea demnității umane și a drepturilor omului
- Valorizarea diversității culturale
- Spirit civic (participare activă și comunități incluzive)
- Empatie

Citiți mai multe despre Modelul de competențe - Cadrul de referință al competențelor pentru cultură democratică elaborat de Consiliul Europei (CRCCD)

ACTIVITATEA 1:

RÂUL VIEȚII

Experiențele trăite ne formează ca oameni. Această activitate invită participanții să își exploreze identitatea și să reflecteze la modul în care experiențele personale de nedreptate sau excluziune pot deveni instrumente puternice pentru crearea unui viitor mai incluziv. Deși a fost concepută inițial cu gândul la profesori, activitatea poate fi adaptată pentru a reflecta o gamă largă de experiențe de viață.

DURATA: 90 de minute

PARTICIPANȚI: oricine

MATERIALE NECESARE:

- PowerPoint și proiector
- Muzică
- Hârtii A4 și creioane colorate, markere

DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚII

1. Invitați participanții să se așeze confortabil. Introduceți metafora „râului vieții” prin proiectarea unei imagini frumoase a unui râu care șerpuiește spre orizont. Pe acordurile unei muzici relaxante, îndrumați participanții să vizualizeze drumul lor până în prezent, oferind în același timp îndrumări precum:

Acest râu reprezintă experiențele dv. de viață de până acum. Uneori curge liniștit. Alteori este învolburat sau cu ape adânci. Cu o culoare noroioasă după ploaie și o strălucire cristalină la sosirea primăverii. De unde izvorăște acest râu? Întoarceți-vă în timp și gândiți-vă la copilăria dv. Cum era casa în care ați crescut? Copiii cu care v-ați jucat? Sau poate că nu erați întotdeauna în centrul jocului? Cum era școala la care mergeați? Faceți mereu parte din grup? Sau uneori erați exclus/ă? Cei care nu vă acceptau așa cum erați erau colegii dv.? Sau profesorii? Mergând mai departe, ați mers la universitate. Ați fost studentul/a din mediul rural pe care toți orășenii îl/o priveau de sus? Și apoi ați devenit profesorul/profesoara care sunteți astăzi. Cum a fost prima zi la noul loc de muncă? A organizat cineva o petrecere de bun venit? Sau nu a observat nimeni că sunteți acolo? Colegii dv. știu când este ziua dv. de naștere? Știu ce vă încântă și ce vă îngrijorează în legătură cu munca dv.? Lucrați și astăzi la aceeași școală? Cum vă simțiți în fiecare zi când intrați în această școală? Ce vă face să vă simțiți bine? Elevii simt la fel? La ce forme de excluziune sunteți martor/ă astăzi? Ce face școala pentru a contracara această situație?

2. După ce povestea s-a încheiat, invitați participanții să deseneze râul vieții lor pe o hârtie A4, marcând experiențele lor de respingere și excluziune.
3. În perechi sau în grupuri mici, participanții împărtășesc situațiile în care s-au simțit excluși.
4. În grupul mare, invitați participanții să identifice motivele excluziunii lor.
5. Împreună, clasificați-le și scrieți-le pe o foaie de flipchart (de exemplu, statutul social, aspectul fizic, apartenența etnică etc.).
6. În grupuri mici, invitați participanții să împărtășească ce face școala lor pentru a combate excluziunea. Fiecare grup își scrie ideile pe o foaie de flipchart și apoi le prezintă celorlalți.
7. În încheiere, invitați participanții să scrie pe aceeași foaie de hârtie trei obiective pe termen lung pe care doresc să le atingă pentru școala lor, din perspectiva incluziunii.
8. Încheiați cu o definiție a educației incluzive.

SFATURI PENTRU FACILITATORI/FACILITATOARE:

Această activitate poate fi continuată cu activitatea „O școală incluzivă” (a se vedea pagina 48), în cadrul căreia participanții elaborează o viziune a unei școli incluzive și definesc pași concreți pentru implementarea acesteia.

ACTIVITATEA 2:

UN PAS ÎNAINTE

Această activitate este un joc de rol cu un impact puternic care explorează ideea că, deși toți suntem egali în principiu, nu toată lumea are aceleași privilegii sau oportunități. Participanții vor intra în diferite roluri și vor avansa - sau vor rămâne în urmă - în funcție de avantajele sau provocările pe care identitățile atribuite fiecăruia le întâmpină în viață.

DURATA: 90 de minute

PARTICIPANȚI: oricine

MATERIALE NECESARE:

- Cartonașe cu diferite roluri
- O zonă mare liberă, în care participanții să se poată alinia unul lângă celălalt și să aibă suficient spațiu pentru a face cel puțin 15 pași înainte.

DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚII:

1. Invitați participanții să formeze o linie orizontală, stând în picioare unii lângă alții. Spuneți-le că fiecare persoană va primi un cartonaș cu un rol care reprezintă situația de viață a unei persoane diferite. Subliniați faptul că trebuie să își păstreze rolurile secrete și să nu le împărtășească cu ceilalți.
2. Distribuiți cartonașele cu roluri (a se vedea fișa de lucru)
3. Invitați participanții să intre în rolurile care le-au fost atribuite. Pot face acest lucru cu ochii închiși sau stând pur și simplu în tăcere. Puneți o muzică liniștită de fundal pentru a crea o atmosferă de reflecție și ghidați-i încet printr-o serie de întrebări care să-i ajute să-și contureze „viața”, cum ar fi: Unde v-ați născut? Cum arăta casa dv. natală? Cum era familia dv.? Erați mulți copii? Sărbătoreți momentele importante cu veselie și cadouri? Cu ce se ocupau părinții dv.? Au fost ambii părinți implicați în educația dv.? Cum a fost copilăria dv.? Ați mers la școală?

V-ați terminat studiile? Ați mers la universitate? Cum este viața dv. acum? Unde locuiți? Care este venitul dv. lunar? De ce vă temeți? Unde vă petreceți vacanțele? Ce vă place la viața dv.?

4. Invitați participanții să deschidă ochii și explicați-le că veți citi o serie de afirmații. Dacă simt că afirmația se potrivește rolului care le-a fost atribuit, trebuie să facă un pas înainte. Dacă nu, trebuie să rămână pe loc.
5. Citiți afirmațiile din lista de la pagina 14. Faceți o pauză după fiecare dintre ele, acordând participanților suficient timp pentru a face un pas și a observa ce se întâmplă în jurul lor. Încurajați liniștea și reflecția pe tot parcursul acestei etape.
6. După ce au fost citite toate afirmațiile, rugați participanții să se oprească și să privească în jur. Lăsați-i să observe pozițiile celorlalte persoane și pe a lor. Apoi invitați grupul să se așeze împreună într-un cerc mare pentru a avea o discuție de reflecție cu privire la această experiență.

SFATURI PENTRU FACILITATORI/FACILITATOARE:

- Asigurați-vă că aveți la dispoziție o zonă spațioasă, astfel încât participanții să poată face pași fizici. Impactul vizual al mișcării inegale contribuie la creșterea intensității acestei experiențe.
- Rolurile pot fi adaptate pentru a reflecta contextul real al participanților și al comunităților lor.
- Dacă doriți să orientați discuția către stereotipuri, puteți adresa participanților întrebările de mai jos. Încurajați reflecția asupra modului în care stereotipurile afectează comportamentul și asupra modului în care putem să le contestăm.

- Răspunsurile dv. s-au bazat pe experiența personală sau pe presupuneri cu privire la rolul care v-a fost atribuit?
- De unde provin aceste presupuneri - din mass-media, educație, familie sau din altă parte?
- Cum ne modelează aceste influențe percepțiile și cum pot conduce ele la prejudecăți sau discriminare?

Pentru a continua să lucrați pe tema stereotipurilor, puteți utiliza activitatea „O călătorie cu trenul” de la pagina 22.

REFLECȚIE:

Ghidați discuția în jurul următoarelor întrebări:

- Cum v-ați simțit când ați putut să faceți un pas înainte? Dar când nu ați putut face acest lucru?
- Pentru persoanele care au avansat rapid, când ați observat prima dată că celelalte persoane nu avansează în același ritm?
- Au existat momente în care ați simțit că vă sunt ignorate drepturile fundamentale?
- Cât de ușor sau de dificil a fost să intrați în rolul care v-a fost atribuit? Cum v-ați imaginat că ar putea fi viața acelei persoane?

După discuție, dezvăluiți rolurile atribuite fiecărei persoane. Pentru a ieși simbolic din roluri, realizați o scurtă activitate, cum ar fi schimbarea locului fiecărui participant în cerc.

Apoi continuați conversația încercând să stabiliți legături între jocul de rol și experiențele din viața reală.

- În ce fel reflectă această activitate societatea noastră?
- Rolurile și accesul la drepturi din această activitate reflectă realitățile din comunitatea locală, din regiunea sau din țara dv.?
- Ce inițiative sau acțiuni sunt întreprinse la nivel local pentru a aborda aceste probleme?
- Ce se mai poate face pentru a aborda inegalitățile din societate în general?

LISTA DE AFIRMAȚII

- Nu v-ați confruntat niciodată cu probleme financiare serioase.
- Aveți acces la o locuință decentă, cu telefon și televizor.
- Considerați că limba, religia și cultura dv. sunt respectate în societatea în care trăiți.
- Considerați că părerea dv. cu privire la problemele sociale și politice contează și că opiniile dv. sunt ascultate.
- Alte persoane vă solicită sfatul cu privire la diferite probleme.
- Nu vă este teamă că ați putea fi oprit/ă de poliție.
- Știți unde să vă adresați pentru a cere sfaturi și ajutor dacă aveți nevoie.
- Nu v-ați simțit niciodată discriminat/ă din cauza originii dv..
- Beneficiați de protecție socială și medicală adecvată pentru a vă satisface nevoile.
- Puteți pleca în vacanță o dată pe an.
- Vă puteți invita prietenii la cină acasă.
- Aveți o viață interesantă și sunteți optimist/ă cu privire la viitorul dv.
- Simțiți că puteți studia și urma profesia dorită.
- Nu vă este teamă că ați putea fi hărțuit/ă sau atacat/ă pe stradă sau în mass-media.
- Puteți vota la alegerile naționale și locale.
- Puteți sărbători cele mai importante sărbători religioase împreună cu familia/rudele și prietenii apropiați.
- Puteți participa la un seminar internațional în străinătate.
- Puteți merge la cinema sau la teatru cel puțin o dată pe săptămână.
- Nu vă temeți pentru viitorul copiilor dv.
- Puteți cumpăra haine noi cel puțin o dată la trei luni.
- Vă puteți îndrăgosti de cine doriți.
- Simțiți că competențele dv. sunt apreciate și respectate în societatea în care trăiți.
- Puteți utiliza Internetul și vă puteți bucura de beneficiile acestuia.
- Nu vă temeți de consecințele schimbărilor climatice.
- Sunteți liber/ă să utilizați orice site de pe internet fără teama de cenzură.

FIȘĂ DE LUCRU: ROLURI

Este important să adaptați aceste roluri pentru a reflecta realitatea participanților. Dacă sunt mai mulți participanți, puteți fie să creați roluri noi, fie să distribuiți același rol la două persoane, iar ulterior să comparați traiectoriile lor individuale. Tipăriți și tăiați aceste cartonașe cu roluri după cum credeți de cuviință.

Sunteți o tânără romă de 17 ani care nu a terminat școala primară.	Sunteți fotomodel de origine africană.	Sunteți un tânăr fără adăpost, în vârstă de 27 de ani.
Sunteți fiul ambasadorului S.U.A. în țara dv.	Sunteți fermier într-o zonă izolată, în munți.	Sunteți o mamă singură.
Sunteți un tânăr artist/ o tânără artistă dependent/ă de heroină.	Sunteți o refugiată de război ucraineană și locuiți împreună cu cei doi copii ai dv.	Sunteți un tânăr absolvent/ o tânără absolventă de universitate.
Sunteți imigrant/ă chinez/ă care deține o afacere de succes cu produse alimentare locale.	Sunteți imigrant fără documente din Pakistan.	Sunteți o femeie în vârstă de 70 de ani, pensionară.
Sunteți o prostituată de vârstă mijlocie, seropozitivă.	Sunteți fiica președintelui partidului politic aflat la putere. .	Sunteți o persoană cu dizabilitate locomotorie, care se poate deplasa doar în scaun cu roțile.
Sunteți fiica directorului unei bănci locale și sunteți studentă la Facultatea de Studii Economice.	Sunteți o fată arabă, care locuiește cu părinții săi, musulmani practicanți.	Sunteți un actor/ o actriță de succes.
Sunteți o lesbiană de 22 de ani.	Sunteți absolvent/ă de universitate șomer/ă care așteaptă prima oportunitate de a lucra.	

ACTIVITATEA 3:

LACUL COMPETENȚELOR ÎNGHEȚATE

Această activitate implică participanții într-o „misiune de salvare a competențelor pentru cultură democratică” relevante pentru incluziunea romilor. Acest proces este potrivit pentru consolidarea echipelor. Mai mult, această activitate contribuie la familiarizarea participanților cu cele 20 de competențe din cadrul CRCCD. Nu în ultimul rând, aceasta poate fi un punct de plecare pentru o analiză și o evaluare mai aprofundate a modului în care competențele sunt mobilizate și utilizate (sau nu) în situații democratice.

DURATA: 60 de minute

PPARTICIPANȚI: Activitatea funcționează cel mai bine cu un grup de până la 25 de participanți. Dacă grupul este mai mare, participanții ar putea fi împărțiți în două grupuri, iar activitatea poate fi realizată în paralel.

MATERIALE NECESARE:

- Un spațiu mare fără mobilier
- Bandă de tip scotch sau bandă de mascare
- Cele 20 de competențe tipărite pe hârtii A5
- Titlurile categoriilor de competențe tipărite pe hârtie A4 colorată (valori, atitudini, abilități, cunoștințe și înțelegere critică)
- Câteva hârtii A4 colorate

DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚII:

1. Înainte de activitate, pregătiți sala prin crearea unui cerc mare pe podea delimitat cu bandă adezivă (acesta reprezintă „lacul”). Plasați apoi toate competențele tipărite în interiorul lacului (acestea sunt „competențele înghețate”). Adăugați câteva foi A4 colorate în interiorul cercului (acestea sunt „insulele” pe care participanții pot călca). Pe cei patru pereți ai sălii lipiți foile A4 cu titlurile celor patru categorii de competențe.
2. Informați participanții că toate cele 20 de competențe pentru cultură democratică au fost înghețate în lac. Misiunea grupului este de a salva competențele care sunt cele mai relevante pentru integrarea romilor în școli. Participanții trebuie să lucreze împreună pentru a identifica competențele care, în conformitate cu decizia lor unanimă, ar trebui să fie adunate din lac.
3. Participanții pot intra în lac unul câte unul prin partea marcată cu o săgeată ca fiind intrarea. Participanții pot călca doar pe hârtiile colorate care reprezintă insulele. În cazul în care cad în lac, sunt înghețați (un „bip” din partea unui facilitator/ unei facilitatoare) și rămân înghețați timp de trei minute (o atingere din partea facilitatorului/facilitatoarei îi dezgheață).
4. Odată ce competențele au fost salvate, grupul trebuie să identifice categoria din care face parte fiecare competență și să le lipească pe perete sub titlul respectiv. Dacă o competență este plasată într-o categorie greșită, facilitatorul/ facilitatoarea o va lua și o va pune din nou pe lacul înghețat.
5. Acordați grupului 10 minute pentru a stabili împreună o strategie. Apoi, dați semnalul de începere și acordați 25 de minute pentru realizarea sarcinii. Observați dinamica grupului, aplicați regulile și gestionați timpul.

REFLECȚIE:

Facilitați o discuție de grup pe baza următoarelor întrebări:

Reflecție generală

- Cum s-a simțit toată lumea în timpul activității?
- Ce părți v-au plăcut cel mai mult? Ce a fost mai dificil?
- Grupul a urmat o strategie clară?
- Dacă ați face activitatea din nou, ați proceda diferit?

Reflecție privind competențele pentru cultură democratică

- Ce înseamnă aceste competențe în contextul statutului de cetățean democratic?
- Putem spune că suntem democrați și competenți din punct de vedere intercultural dacă putem aplica doar câteva dintre aceste competențe?
- Dacă grupul nu ar fi reușit să salveze toate competențele, cele rămase ar fi fost suficiente pentru a asigura incluziunea romilor?
- În viața reală, ce simbolizează lacul înghețat?
- Cine sunt salvatorii în societatea noastră? Ce putem face în viața de zi cu zi pentru a ajuta alte persoane să își dezvolte competențele pentru cultură democratică și incluziune?

SFATURI PENTRU FACILITATORI/FACILITATOARE:

Această activitate ar putea fi folosită pentru o analiză și o evaluare mai aprofundate ale competențelor, iar participanții pot fi invitați să studieze mai atent descriptorii asociați acestor competențe (a se vedea CRCCD, volumul 2).

TEMA 2

STEREOTIPURI & PREJUDECĂȚI

Stereotipurile și prejudecățile sunt atitudini care pot conduce la excluziune, discriminare și violență. Abordarea acestora este esențială pentru crearea unui mediu de învățare sigur și respectuos, în care diversitatea este acceptată mai degrabă decât temută.

Următoarele activități oferă o abordare practică pentru a recunoaște, a contesta și a deconstrui ipotezele tendențioase. Ele încurajează gândirea critică, auto-reflecția și dialogul deschis, oferind participanților instrumentele necesare pentru a promova echitatea și respectul reciproc.

Activitățile abordează următoarele competențe:

Deschidere spre alteritate culturală, spre alte credințe, viziuni asupra lumii și practici

- Toleranța la ambiguitate
- Abilități analitice și de gândire critică
- Auto-eficacitatea - luarea unor măsuri împotriva discriminării

SFATURI PENTRU FACILITATORI PENTRU COMBATEREA STEREOTIPURILOR ȘI PROMOVAREA UNOR CLASE MAI INCLUZIVE:

- Atenție la limbajul folosit.
- Conștientizarea propriilor stereotipuri.
- Folosirea unui limbaj incluziv, de exemplu „cei dintre noi care sunt romi, cei dintre noi care au ochi albaștri etc.”
- Analiza critică a textelor și a discursurilor cu elevii.
- Sublinierea asemănărilor mai degrabă decât a diferențelor.
- Încurajarea afirmării de sine și creșterea stimei de sine în rândul persoanelor care sunt stereotipizate.
- Crearea și angajarea în dialog.
- În cazul în care în clasă există copii romi, discuțiile despre stereotipuri și prejudecăți trebuie gestionate cu mare atenție pentru a evita consolidarea prejudecăților existente sau pentru a nu-i face să se simtă excluși sau victimizați și mai mult.

Citiți mai multe despre Modelul de competențe - Cadrul de referință al competențelor pentru cultură democratică elaborat de Consiliul Europei (CRCCD)

ACTIVITATEA 1:

INTRUSUL

Această activitate ne ajută să începem o discuție despre prejudecăți, discriminare și excluziune. În esență, facilitează reflecțiile de grup cu privire la dinamica majorității și a minorității în societate.

DURATA: 30 de minute

PARTICIPANȚI: oricine

MATERIALE NECESARE:

- Etichete mici autocolante sau bucăți de hârtie autocolantă în culori diferite. De exemplu, pentru un grup de 16 participanți, pregătiți:
 - 4 buline roșii
 - 4 buline albastre
 - 4 buline verzi
 - 4 buline galbene
 - 1 bulină de o culoare diferită (de exemplu, portocaliu) pentru a ieși în evidență

DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚII:

1. Fără a lăsa participanții să vadă culorile, lipiți câte o bulină colorată pe fruntea fiecărei persoane. Niciun participant/ nicio participantă nu trebuie să știe ce culoare are bulina de pe fruntea sa.

2. Rugați participanții să formeze grupuri cu alte persoane care au buline de aceeași culoare.

3. Nimeni nu are voie să vorbească, dar participanții pot folosi comunicarea non-verbală.

4. Opriți activitatea atunci când toată lumea pare să se fi integrat într-un grup și invitați participanții să discute despre această experiență.

SFATURI PENTRU FACILITATORI/ FACILITATOARE:

Atenție cui distribuiți bulina de culoare diferită - acest rol poate avea o anumită încărcătură emoțională. Pentru grupurile cu participanți mai în vârstă sau care au mai multă experiență, creșteți gradul de complexitate folosind și forme, pe lângă culori (de exemplu, cercuri roșii, triunghiuri verzi etc.). Acest lucru va adăuga mai multe niveluri la criteriile de grupare și va aprofunda reflecția asupra identității și incluziunii.

REFLECTION:

- Cum v-ați dat seama cum să vă grupați?
- Ați înțeles care au fost criteriile de grupare? Cum v-ați dat seama cine aparține în grupul dv. - și cine nu?
- Cum v-ați simțit când ați reușit să vă alăturați cu succes unui grup?
- Dacă ați fost persoana cu bulina portocalie (una singură), cum v-ați simțit?
- A încercat cineva să îi ajute pe ceilalți să își găsească grupul? A încercat cineva să includă persoana care nu și-a găsit locul?
- Din ce grupuri diferite faceți parte în viața de zi cu zi (de exemplu, la școală, grupuri sportive, muzicale, comunitate religioasă)?
- Aceste grupuri sunt deschise tuturor? De ce sau de ce nu?
- În societatea noastră, cine sunt persoanele care sunt adesea lăsate pe dinafară sau excluse?
- Cu ce tipuri de discriminare sau excluziune se confruntă comunitatea romă?

Pentru mediul școlar: Ce se face în școala dv. pentru ca ea să fie un loc primitiv, căruia toate persoanele simt că îi aparțin?

ACTIVITY 2:

O CĂLĂTORIE CU TRENUL

Persoanele de etnie romă se confruntă adesea cu etichetarea negativă și discriminarea zilnică. Majoritatea oamenilor nu aleg în mod conștient să discrimineze - dar stereotipurile ne pot modela în mod inconștient percepțiile și deciziile. Această activitate oferă oportunitatea de a explora modul în care funcționează aceste prejudecăți în situații cotidiene, cum ar fi alegerea tovarășilor de călătorie pentru un drum lung cu trenul.

DURATA: 90 de minute

PARTICIPANȚI: minimum 3, maximum 30

MATERIALE NECESARE:

- Lista tipărită a pasagerilor (una pentru fiecare persoană sau una pentru întregul grup)

DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚII:

1. Împărțiți participanții în grupuri de 3-5 persoane.

2. Invitați participanții să asculte următoarea poveste:

„Sunteți pe cale să vă urcați într-un tren pentru o călătorie de 4 zile de la Atena la Oslo. Veți călători într-un vagon cușetă, împreună cu alți trei pasageri. Aveți posibilitatea să alegeți cine sunt aceștia. Aruncați o privire pe lista pasagerilor. Cu cine v-ați simți cel mai confortabil să împărțiți compartimentul? Și cu cine ați prefera să nu călătoriți? Alegeți cu înțelepciune - va fi o călătorie lungă.”

3. Distribuiți lista de pasageri (pagina 24) și invitați participanții să selecteze individual trei persoane cu care le-ar plăcea cel mai mult să călătorească și trei persoane cu care le-ar plăcea cel mai puțin să călătorească.

4. După ce au ales, invitați-i să împărtășească în grupul din care fac parte alegerile lor și motivele care au stat la baza acestora. Apoi, invitați participanții să negocieze și să facă o listă comună cu persoanele cu care le-ar plăcea cel mai mult și cel mai puțin să călătorească.

5. Invitați fiecare grup să își împărtășească lista cu ceilalți participanți.

SFATURI PENTRU FACILITATORI/FACILITATOARE:

- Dacă grupul este foarte mic, participanții pot lucra individual în loc să lucreze în echipe.
- Atenție la timp: cu cât lista de pasageri este mai lungă, cu atât mai mult timp vor avea nevoie participanții pentru a reflecta, discuta și împărtăși.
- Adaptați lista de pasageri pentru a reflecta stereotipurile comune prezente în contextul local sau cultural al participanților cu care lucrați.

Nu uitați:

Este adevărat că descrierea pasagerilor din exercițiu este foarte limitată, este doar o „etichetă”, și nu sunt incluse prea multe detalii despre personalitatea sau povestea lor personală.

Dar oare nu reacționăm în același mod atunci când ne uităm la televizor sau trecem pe lângă oameni pe stradă?

Această activitate nu are ca scop să acuzăm pe cineva sau să identificăm persoanele care au cele mai multe stereotipuri. Obiectivul activității este conștientizarea faptului că toți avem stereotipuri - iar cheia este să le recunoaștem și să le depășim.

Contestarea propriilor stereotipuri în acest caz înseamnă să învățăm să evităm judecățile pripite despre stilurile de viață sau culturile diferite de ale noastre și să ne păstrăm deschiderea față de perspective și situații de viață pe care poate nu le înțelegem pe deplin.

REFLECȚIE:

- Cât de ușor sau de greu a fost să alegeți?
- De ce?
Uitați-vă la alegerile pe care le-ați făcut și discutați-le – ce anume v-a influențat alegerile?

Multe dintre alegeri se vor baza pe stereotipuri (de exemplu, prezumția că întotdeauna copiii mici se vor purta urât, că cineva cu o anumită abilitate va putea oferi gratuit lecții de muzică/broderie în tren sau că persoanele cu o anumită boală vor fi automat contagioase etc.). Discutați cu participanții:

- Ce presupuneri sau așteptări ați avut cu privire la anumiți pasageri?
- Ce stereotipuri au apărut în timpul discuțiilor?
- De unde provin aceste stereotipuri (mass-media, educație, experiențe)?

Corelați activitatea cu realitatea și întrebați participanții:

- V-ați confruntat vreodată, în timpul unei călătorii, cu o situație în care v-ați simțit inconfortabil cu ceilalți pasageri sau compania lor a fost plăcută?
- Cum v-ați simțit dacă cineva ar evita să stea lângă dv. din cauza felului în care arătați, vă îmbrăcați sau vorbiți?

FIȘĂ DE LUCRU: O CĂLĂTORIE CU TRENUL - SCENARIUL

Imaginați-vă că urcați în trenul „Expresul din Valea Căprioarelor” pentru o călătorie de câteva zile de la Atena la Oslo. Călătoriți într-un compartiment cușetă, împreună cu alte trei persoane.

Cu care dintre următorii pasageri ați prefera să împărțiți compartimentul?

1. Un soldat sârb din Bosnia.
2. Un broker financiar elvețian supraponderal.
3. Un DJ italian care pare să aibă foarte mulți dolari.
4. O femeie africană care vinde produse din piele.
5. Un tânăr artist care este infectat cu virusul HIV.
6. Un bărbat de etnie romă din Ungaria.
7. Un naționalist basc care călătorește în mod regulat în Rusia.
8. Un rapper german care trăiește un stil de viață alternativ.
9. Un acordeonist orb din Austria.
10. Un student/ o studentă ucraineană care nu vrea să meargă acasă.
11. O femeie de vârstă mijlocie din Afganistan care nu are viză și care ține în brațe un copil de un an.
12. O feministă olandeză îndârjită.
13. Un skinhead din Suedia care este sub influența alcoolului.
14. Un luptător de Wrestling din Belfast care pare că merge la un meci de fotbal.
15. O prostituată poloneză din Berlin.
16. Un fermier francez care vorbește numai franceză și are un coș plin cu brânză cu un miros înțepător.
17. Un refugiat kurd care trăiește în Germania și care se întoarce din Libia.

ACTIVITATEA 3:

COPILUL STRĂIN

Această activitate ajută participanții să dobândească o înțelegere mai profundă a Convenției Europene a Drepturilor Omului, prin corelarea articolelor acesteia cu abuzurile din viața reală cu care se confruntă în mod obișnuit romii, și contribuie la sensibilizarea cu privire la drepturile acestora.

DURATA: 90 de minute

PARTICIPANȚI: 12-30

MATERIALE NECESARE:

- Câte un exemplar al fișei de lucru „Copilul străin” pentru fiecare grup mic
- Câte un exemplar al versiunii scurte a Convenției Europene a Drepturilor Omului pentru fiecare grup mic

DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚII:

1. Citiți cu voce tare povestea „Copilul străin” (vedeți fișa de lucru de mai jos) și invitați participanții să reflecteze și să discute despre grupul etnic din care ar putea face parte copilul.
2. Înregistrați reacțiile inițiale ale participanților cu privire la poveste - dacă o consideră realistă, dacă există situații similare în țara lor și dacă o consideră „acceptabilă”.
3. Explicați că mulți membri ai comunității rome se confruntă frecvent cu situații similare și că un astfel de tratament este ilegal. Dacă este posibil, furnizați statistici relevante și exemple din viața reală.
4. Prezentați Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Distribuiți versiunea simplificată a articolelor sale și acordați participanților câteva momente pentru a se familiariza cu aceasta.
5. Distribuiți exemplare ale poveștii „Copilul străin” și rugați participanții să facă legătura între diversele aspecte ale poveștii și anumite articole ale Convenției.
6. Invitați participanții să își prezinte concluziile. Discutați răspunsurile lor, apoi continuați cu sesiunea de reflecție. Puteți utiliza Grila de soluții furnizată la sfârșitul acestei activități ca fișă de lucru.

REFLECȚIE:

- Ați experimentat sau ați fost vreodată martori la ceva care seamănă cu această poveste?
- Analizând Convenția Europeană a Drepturilor Omului, am putut vedea că multe aspecte din această poveste constituie încălcări ale drepturilor omului și sunt ilegale - și totuși ele se întâmplă. De ce este important să avem legi care să definească ceea ce este inacceptabil în societate?
- Vă puteți gândi la exemple de tratament nedrept? Ar putea fi acestea considerate încălcări ale drepturilor omului?
- Cunoașteți și alte grupuri, în afară de romi, care se confruntă frecvent cu discriminarea?
- Cunoașteți vreo organizație care se ocupă de combaterea acestor probleme în societate?
- În ce fel puteți lupta împotriva nedreptății?

SFATURI PENTRU FACILITATORI/FACILITATOARE:

- Asigurați-vă că încheiați sesiunea de reflecție prin explorarea unor acțiuni concrete care pot fi întreprinse pentru a combate discriminarea, încălcările drepturilor omului și abuzurile. Este important ca la final participanții să înțeleagă faptul că astfel de abuzuri nu trebuie tolerate și că fiecare are un rol important în promovarea unei societăți incluzive.
- Aceasta este o activitate de nivel avansat, iar dacă participanții nu sunt încă familiarizați cu drepturile omului, luați în considerare realizarea unui exercițiu introductiv din Repere – Manual de educație pentru drepturile omului cu tinerii, elaborat de Consiliul Europei, înaintea sau în locul acestei activități.⁴

Citiți mai multe despre Modelul de competențe - Cadrul de referință al competențelor pentru cultură democratică elaborat de Consiliul Europei (CRCCD)

FIȘĂ DE LUCRU: COPILUL STRĂIN

Copilul străin

Mi se spune că sunt un străin, deși m-am născut aici, la fel și părinții mei. La școală am fost plasat într-o clasă specială pentru copii „străini” - la fel și frații și surorile mele. Nu avem voie să fim în clasele „normale”. Toți suntem hărțuiți de ceilalți copii pentru că suntem considerați „diferiți”. Profesorii nu fac nimic în această privință. Unii profesori chiar se iau de noi. Nu li se întâmplă nimic.

Oamenii nu ne vor în preajmă. Nici măcar nu ne cunosc; doar strigă la noi sau ne bat din cauza a ceea ce suntem - sau a ceea ce cred ei că suntem. Ei bine, suntem copii, la fel ca ei. Și cum ar trebui să ne comportăm dacă cineva strigă la noi sau ne bate? Ar trebui să îi plăcem pentru asta?

Dacă mergem la poliție, de multe ori nici nu ne ascultă. Ne spun că trebuie să fi fost vina noastră pentru că ei cred că toți suntem scandalagii. De unde știu ei? Credeam că instanțele trebuie să decidă asta. Poliția ne oprește tot timpul pe stradă fără niciun motiv. Ne spun că ei cred că am furat ceva și că trebuie să ne percheziționeze. Uneori sunt oprit de șase ori pe zi, dar nu am furat niciodată nimic.

Am auzit de oameni ca mine care au fost în închisoare și au fost maltratați de polițiști. De ce să nu fie pedepsită o persoană care bate o altă persoană? Chiar și polițiștii din penitenciare trebuie să respecte legea.

Membrii administrației ne insultă adesea, ca și cum toți cei din comunitatea mea suntem la fel și toți suntem infractori. Ei bine, nu suntem. Fiecare comunitate are câțiva membri care comit infracțiuni. Administrația nu îi insultă pe „toți” cei care aparțin altei comunități doar pentru că unii dintre ei comit infracțiuni. De ce nu spun niciodată poveștile pozitive? Sau poveștile obișnuite? Poveștile noastre de zi cu zi sunt bune, la fel ca ale lor.

La televizor și pe internet, oamenii spun ce vor despre noi. M-am săturat să văd grupuri pe Facebook care ne spun că suntem murdari sau proști, sau lucruri mult mai rele. Ni se spune că ar trebui să plecăm din țară, să mergem acasă, să ne găsim o slujbă ca toți ceilalți. Tatălui meu i-ar plăcea să aibă o slujbă. Nimeni nu vrea să-l angajeze pentru că este „țigan”.

Cum ar trebui să trăim? Cum ar trebui să ne simțim când toată lumea spune lucruri urâte despre noi, chiar și atunci când nu ne cunosc? Este greu: uneori nici nu vreau să ies pe stradă pentru că mi-e teamă că s-ar putea ca cineva să strige la mine sau să mă bată.

FIȘĂ DE LUCRU: GRILA DE SOLUȚII PENTRU ACTIVITATEA COPILUL STRĂIN

Probabil că toate exemplele au legătură cu dreptul de a nu fi discriminat (articolul 14 sau Protocolul 12). Pentru alte drepturi la care se poate face referire, a se vedea grila de mai jos.

Clase sau școli speciale pentru copiii romi	<i>Protocolul 1, articolul 2</i>
Profesorii se iau de copii	<i>Articolul 8 (Viața privată). Dacă abuzul este foarte grav, poate fi vorba de Articolul 3. Dacă le afectează educația, ar putea fi Protocolul 1, Articolul 2.</i>
Profesorii nu sunt „pedepsiți”	<i>Dacă nimeni nu ia plângerile în serios, poate Articolul 8 (sau Articolul 3, dacă abuzul este foarte grav). Eventual Protocolul 1, Articolul 2.</i>
Oameni care „strigă” la romi	<i>Articolul 8 dacă abuzul este grav, se întâmplă în mod regulat și dacă poliția nu face nimic în această privință.</i>
Oameni care îi bat	<i>Articolul 8, dacă poliția nu răspunde la plângeri. Dacă bătaia este foarte gravă sau are loc în mod regulat, poate Articolul 3.</i>
Poliția nu ascultă plângerile	<i>Articolul 8 sau 3, în funcție de cât de gravă este plângerea. Dacă există amenințări la adresa vieții oamenilor, poate Articolul 2.</i>
Oprirea și percheziționarea romilor de către poliție	<i>Articolul 5 (Libertate), dacă oamenii sunt opriți în mod regulat fără niciun motiv întemeiat. De asemenea, articolul 8 (Viața privată).</i>
Polițiștii din penitenciare îi bat pe romi	<i>Articolul 3 dacă bătaia este foarte gravă. De asemenea, articolul 8.</i>
Polițiștii din penitenciare nu sunt „pedepsiți”	<i>Articolul 3 dacă bătaia este foarte gravă. De asemenea, Articolul 8.</i>
Membrii administrației comit abuzuri împotriva romilor	<i>Articolul 8 dacă abuzul este foarte grav și afectează modul în care ceilalți tratează persoanele de etnie romă.</i>
Abuzuri pe internet / în mass-media	<i>Aceasta poate să nu fie o încălcare a drepturilor omului în sine, deoarece responsabil nu este un funcționar public. Abuzul ar trebui să fie foarte grav și ar trebui să existe plângeri oficiale care au fost ignorate de funcționarii publici.</i>
Imposibilitatea de a obține un loc de muncă „pentru că ești rom”	<i>Articolul 8 - în special dacă vreo instituție publică refuză să angajeze pe cineva pentru că este rom.</i>
Teama de a ieși pe stradă	<i>Dacă există o amenințare reală pentru copiii romi pe stradă, iar poliția nu face nimic în acest sens, acest lucru poate face referire la Articolul 8 sau 3 (sau 2).</i>

TEMA 3

CULTURA & ISTORIA ROMILOR

Romii au un patrimoniu cultural bogat și divers și o istorie îndelungată care sunt adesea ignorate, reprezentate greșit, sau marginalizate în discursul majoritar. Înțelegerea culturii și istoriei romilor este un pas esențial către recunoaștere, demnitate și echitate.

Următoarele activități oferă oportunități de a învăța despre istoria, cultura și patrimoniul bogat și divers al comunităților rome, oferind o înțelegere mai profundă a tradițiilor, a problemelor cu care confruntă și a contribuțiilor acestora în diferite domenii ale vieții. Acestea oferă modalități atractive și respectuoase de a explora contribuțiile romilor la cultura și istoria europeană, abordând în același timp și nedreptățile istorice. Prin aceste activități, participanții vor dobândi o perspectivă mai incluzivă, promovând un sentiment de responsabilitate comună în construirea unor societăți mai echitabile, mai tolerante și mai respectuoase pentru toți.

Aceste activități abordează mai multe competențe-cheie, inclusiv:

- Cunoștințe și înțelegere critică referitoare la cultură, istorie și patrimoniu: explorarea evenimentelor istorice, a luptei împotriva discriminării și a bogăției culturale care au influențat comunitățile rome.
- Valorizarea diversității culturale: dezvoltarea înțelegerii și a aprecierii pentru bogăția diverselor expresii culturale.
- Toleranța la ambiguitate: recunoașterea complexităților și înțelegerea faptului că identitatea culturală este multifacțată.
- Cunoștințe și înțelegere critică referitoare la lume: corelarea cunoștințelor și înțelegerii referitoare la cultura romă cu probleme globale mai ample, precum drepturile omului, justiția socială și lupta împotriva discriminării.

ACTIVITATEA 1:

BINGO

Acest joc interactiv este conceput pentru a crește gradul de conștientizare și înțelegere a istoriei, a culturii și a contribuțiilor romilor printr-o activitate distractivă și colaborativă. Lucrând în grupuri mici, participanții pot explora și învăța împreună într-un cadru incluziv și de sprijin reciproc.

DURATA: 60 de minute (minimum)

PARTICIPANȚI: minimum 3, maximum 30 participanți (care lucrează în grupuri mici de 3-6 persoane)

MATERIALE NECESARE:

- O grilă de tip Bingo tipărită pentru fiecare grup mic (3-6 persoane).
Fiecare grilă trebuie să fie tipărită pe hârtie A4 și concepută cu 4 coloane și 4 rânduri.
- Numerotați fiecare căsuță, ca în modelul furnizat. Introduceți câte o întrebare în fiecare căsuță, lăsând spațiu pentru ca participanții să își scrie răspunsurile.

DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚII:

1. Spuneți-le participanților că vor juca un joc menit să încurajeze învățarea și reflecția cu privire la comunitatea romă. Participanții se vor împărți în echipe de 3-6 persoane.
2. Distribuiți grila de bingo fiecărui grup.
3. Explicați-le că activitatea este o variantă modificată a jocului Bingo clasic. Dacă există participanți care nu sunt familiarizați cu jocul Bingo, descrieți pe scurt conceptul de bază.
4. Facilitați jocul folosind regulile Bingo și întrebările oferite mai jos.
5. După terminarea jocului, treceți în revistă răspunsurile corecte - în special cele care nu au fost discutate în timpul jocului. Apoi, aduceți laolaltă toți participanții pentru o scurtă reflecție de grup.

REFLECȚIE

După joc, invitați participanții la o sesiune de reflecție folosind următoarele întrebări:

- Ați aflat ceva surprinzător despre comunitățile rome?
- Care întrebări vi s-au părut cele mai dificile și de ce?
- Au existat întrebări care au generat opinii diferite în cadrul grupului din care ați făcut parte?
- Cum ați ajuns la un răspuns sau la o înțelegere comună?
- Au fost neașteptate unele dintre răspunsurile corecte? De ce?
- Credeți că informațiile împărtășite în cadrul acestei activități sunt importante? De ce sau de ce nu?

REGULILE JOCULUI BINGO

Această versiune a jocului Bingo se bazează pe întrebări și răspunsuri. O echipă câștigă o rundă dacă răspunde corect la toate întrebările dintr-un singur rând sau coloană din grila sa de Bingo.

1	2	3	4
5	6	7	8
9	10	11	12
13	14	15	16

CUM FUNCȚIONEAZĂ

- Facilitatorul/ Facilitatoarea citește întrebările una câte una.
- După fiecare întrebare, echipele au la dispoziție un scurt moment pentru a discuta și a se pune de acord asupra răspunsului lor. Încurajați discuțiile în șoaptă pentru a evita ca celelalte grupuri să audă răspunsurile.
- Echipele scriu răspunsul convenit în căsuța corespunzătoare.
- Dacă echipa nu poate ajunge la un consens, o soluție poate fi să voteze rapid pentru a alege un răspuns.
- Atunci când o echipă crede că a răspuns corect la toate întrebările dintr-un rând sau dintr-o coloană, strigă „BINGO!”.
- Jocul se oprește pentru verificarea răspunsurilor.
- Dacă toate răspunsurile din rândul sau din coloana respectivă sunt corecte, echipa câștigă 100 de puncte. Dacă oricare dintre răspunsuri este incorect, echipa pierde 100 de puncte.
- Jocul continuă după un anunț de BINGO, cu întrebările care au mai rămas de citit și cu participarea tuturor echipelor, indiferent de încercările de BINGO anterioare.
- Echipele pot striga „BINGO!” ori de câte ori doresc.

SFATURI PENTRU FACILITATORI/FACILITATOARE:

- Luați în considerare explorarea mai amănunțită a întrebărilor la care multe grupuri au răspuns greșit.
- Discutați de unde provin informațiile pe care le au participanții și ce ar fi putut duce la aceste concepții greșite.
- Folosiți acest lucru ca punct de plecare pentru activități ulterioare axate pe teme mai specifice.
- Alte formate alternative ale acestei activități ar putea fi: participanții pot să lucreze individual, sau să transforme jocul într-o activitate de cercetare pe baza întrebărilor, această variantă dând oportunitatea persoanelor sau echipelor să investigheze și să găsească răspunsuri în ritmul lor.

ÎNTREBĂRI PENTRU JOC:

1. Când și de unde au ajuns prima dată romii în Europa?
2. Care este limba vorbită de romi?
3. Dați un exemplu din istorie de discriminare împotriva romilor în țara dv. sau în Europa.
4. Numiți o persoană romă celebră.
5. Numiți o operă de artă, o piesă muzicală, o operă literară sau o altă realizare culturală a unui artist rom/ a unei artiste rome.
6. Dați un exemplu actual de discriminare împotriva romilor în țara dv. sau în Europa.
7. Cine a fost inițiatorul mișcării civice pentru drepturile romilor în România?
8. Când este sărbătorită Ziua Internațională a Romilor?
9. Numiți o organizație care militează pentru drepturile romilor.
10. Dați un exemplu de luptă câștigată pentru drepturile romilor.
11. Câte persoane de etnie romă trăiesc în Europa?
12. Care este semnificația steagului romilor?
13. Câte persoane de etnie romă se estimează că au fost ucise în timpul Holocaustului (în total în Europa)?
14. De ce este important să se facă distincția între termenii „țigan” și „rom”?
15. Numiți două țări (în afară de Germania) în care oficialitățile locale au participat la genocidul romilor.
16. (ÎNTREBARE CAPCANĂ) Care dintre următoarele aspecte reprezintă cel mai fiabil mod de a determina dacă o persoană este romă? Este vorba de numele/prenumele său, de constituția sa genetică, de stilul său de viață sau de ceea ce îi place și nu îi place?

RĂSPUNSURI

1. Se crede că romii au ajuns în Europa în jurul secolului al XII-lea. Dovezi fiabile cu privire la stabilirea romilor în Europa datează din jurul anului 1400. Acceptați răspunsuri cuprinse între aproximativ 1100 și 1400.
2. Romii vorbesc romani, o limbă cu mai multe dialecte regionale.
3. Sunt posibile numeroase răspunsuri, cum ar fi: sclavia în România, sterilizarea forțată în Slovacia (și în alte țări), arestarea în masă a romilor în Spania, expulzările, îndepărtarea copiilor romi de familiile lor, linșajul sau operațiunile oficiale de „curățare”, interzicerea căsătoriilor, detenția sau arestarea arbitrară - în aproape toate țările europene începând cu secolul al XIV-lea (și, în unele cazuri, continuând până în prezent). Ar putea fi menționate și numeroasele abuzuri, persecuții și crime din timpul Holocaustului.
4. Sunt posibile mai multe răspunsuri, cum ar fi: Joaquín Cortés, Romani Rose, Nicolae Gheorghe, Ceija Stojka, Bronisława Wajs (Papusza), Charlie Chaplin.
5. Sunt posibile numeroase răspunsuri, precum „cântece de Django Reinhardt”, „spectacol de dans de Joaquin Cortes”, „filme cu Bob Hoskins”.
6. Sunt posibile numeroase exemple, de exemplu, în domeniul sănătății, educației, ocupării forței de muncă, tratamentului aplicat de poliție sau de alte autorități, al locuințelor etc. Invitați participanții să încerce să dea detalii și nu doar să ofere un domeniu general (cum ar fi „sănătate”).
7. Puteți accepta o anumită marjă de aproximare, de exemplu de 50.000.
8. 8 aprilie. Este o zi de celebrare a culturii romilor și de sensibilizare cu privire la provocările cu care romii continuă să se confrunte, inclusiv discriminarea și marginalizarea.
9. Sunt posibile numeroase răspunsuri. La nivel european, exemplele includ Centrul European pentru Drepturile Romilor (ERRC), Biroul European de Informare pentru Romi, Institutul European pentru Arte și Cultură al Romilor (ERIAC), Fundația Romilor pentru Europa. Se acceptă și organizații care activează în general în domeniul drepturilor omului, cum ar fi Consiliul Europei, Amnesty International, Rețeaua europeană împotriva rasismului, Minority Rights Group International etc. Pentru organizații locale ale romilor, consultați baza de date a Centrului European pentru Drepturile Romilor.
10. Sunt posibile numeroase răspunsuri, cum ar fi: campania pentru recunoașterea genocidului romilor și cazurile de la Curtea Europeană a Drepturilor Omului (de exemplu, împotriva sterilizării femeilor rome și a educației segregate).

Este posibil să existe și exemple locale, cum ar fi o campanie de prevenire a unei evacuări sau de eliminare a discriminării la locul de muncă.

11. Aproximativ 6 milioane în Uniunea Europeană; aproximativ 11 milioane în statele membre ale Consiliului Europei. Permiteți o marjă de 1 milion pentru orice estimare.
12. Steagul romilor simbolizează identitatea și unitatea romilor. Albastrul reprezintă cerul, verdele simbolizează pământul, iar roata roșie cu 16 spițe reflectă originile indiene și viața de nomad. Adoptat în 1971, steagul reprezintă mândrie, reziliență și lupta continuă pentru recunoaștere și drepturi egale.

13. Cele mai mici estimări sunt de aproximativ o jumătate de milion de persoane. Cele mai mari estimări sunt de trei ori mai mari, un milion și jumătate. Acceptați ca fiind corecte toate cifrele cuprinse în acest interval.
14. Termenul „țigan” nu trebuie folosit niciodată! Acest cuvânt, precum și alte cuvinte similare în alte limbi, sunt considerate termeni depreciativi de către mulți romi, deoarece au fost folosite de-a lungul timpului pentru a perpetua stereotipurile și discriminarea. Termenul preferat este „romi”, deoarece reflectă cu respect auto-identificarea romilor.
15. Aproape toate țările care au fost ocupate de Germania sau aliate cu naționaliști au participat la genocid, de exemplu Polonia, Ungaria, Croația, România, Austria etc.
16. Răspunsul corect este că niciuna dintre caracteristicile menționate nu reprezintă un „test” fiabil. Singurul test cu adevărat fiabil este dacă cineva se auto-identifică ca fiind de etnie romă. Nu există trăsături fizice comune - nici măcar la nivel genetic - care să fie împărtășite de toți romii și doar de romi. Același lucru este valabil și pentru „gusturi și aversiuni” și „stil de viață”. Deși un nume de familie rom poate indica faptul că unul dintre strămoșii unei persoane a fost rom cândva în trecut, faptul că această persoană este sau nu de etnie romă depinde mai degrabă de felul în care acea persoană se identifică. În mod similar, o persoană cu un nume de familie „ne-rom” se poate identifica cu ușurință ca fiind de etnie romă.

ACTIVITATEA 2: FLOAREA IDENTITĂȚII

Această activitate explorează complexitatea și natura dinamică a identității. Activitatea încurajează participanții să reflecteze asupra a ceea ce definește propria identitate și asupra modului în care aceasta este definită în raport cu ceilalți. Scopul este de a împărtăși aspecte ale identității personale, de a recunoaște atât experiențele comune, cât și diferențele, și de a promova o înțelegere mai profundă a celorlalți.

DURATA: 60 de minute

PARTICIPANȚI: oricine

MATERIALE NECESARE:

- Hârtie și creioane colorate pentru toți participanții.

DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚII:

1. Începeți prin a defini conceptul de identitate împreună cu participanții. Explicați faptul că identitatea nu este ceva fix, ci mai degrabă o construcție fluidă și în evoluție. Invitați participanții să reflecteze asupra diferitelor elemente care le conturează identitatea.

2. Împărțiți participanții în grupuri mai mici, de 4-6 persoane. Dați fiecărui participant o foaie de hârtie și creioane colorate și oferiți-le o foaie mare (pentru grup) cu un contur simplu al unei petale mari.

3. Invitați fiecare participant să deseneze o floare pe foaia sa. Floarea ar trebui să aibă petale, fiecare reprezentând un element care le definește identitatea. Încurajați participanții să interpreteze „elementele” în felul lor - acestea ar putea include roluri (de exemplu, soră, frate, părinte, prietenă), valori, hobby-uri, experiențe sau orice alt aspect care reflectă cine sunt.

4. După ce toată lumea și-a terminat propria floare, invitați participanții să își împărtășească desenele în cadrul grupurilor din care fac parte. Apoi, vor încerca să identifice împreună un element comun care definește acel grup. Elementul comun nu trebuie să fie preluat din florile individuale, ci poate fi un element complet diferit, stabilit de comun acord de membrii și membrele grupului. Acest element comun va fi scris pe petala mare pusă la dispoziția grupului.

5. După ce toate grupurile și-au completat petala mare, fiecare grup o va prezenta în plen.

SFATURI PENTRU FACILITATORI/FACILIATATOARE:

Această activitate ar putea fi corelată cu discuțiile privind stereotipurile, prejudecățile și discriminarea, de exemplu, cu ajutorul piramidei urii (a se vedea pagina 57).

FIȘĂ DE LUCRU: FLOAREA IDENTITĂȚII

REFLECȚIE:

- Cum au procedat participanții pentru a alege elementele florii lor individuale? Cât de ușor/difil a fost?
- În grupurile mici, cum s-a desfășurat procesul de identificare a petalei comune?
- Ce au apreciat participanții la celelalte flori/ petale?
- Ce au aflat despre ceilalți? Și despre ei înșiși? Cine definește identitatea unei persoane? Care este rolul celorlalte persoane în acest proces? Ce se poate spune despre identitate pe baza acestei activități? Este identitatea un concept fix? Care este relația dintre identitate și cultură?
- În realitate, diferitele elemente ale identității sunt separate (pe petale diferite) sau interconectate? Dacă sunt interconectate, cum se influențează reciproc?

ACTIVITATEA 3:

LUPTĂTORI PENTRU DREPTURILE ROMILOR

Această activitate este concepută pentru a consolida imaginile pozitive ale romilor și pentru a deconstrui stereotipurile. Participanții vor învăța despre persoane rome celebre și vor fi încurajați să reflecteze asupra calităților pe care le apreciază la un model de urmat.

DURATA: 90 de minute

PARTICIPANȚI: maximum 30

MATERIALE NECESARE:

- Proiector sau flipchart
- Fișa de lucru: Cartonașe cu biografii ale unor personalități rome
- Opțional: acces la internet

PREGĂTIRE:

- Tipăriți fișa de sarcini și cartonașele cu biografii ale unor personalități. Veți avea nevoie de o fișă de sarcini și de un set de cartonașe pentru fiecare grup mic (4-5 persoane).
- Decupați cartonașele.
- Creați câte un „cartonaș gol” pentru fiecare persoană din grup. Acesta poate fi pur și simplu o altă foaie de hârtie A4.

DESĂȘURAREA ACTIVITĂȚII:

1. Invitați participanții să se gândească la câteva lucruri pe care le cred – sau pe care le-au auzit – despre romi. Le pot scrie pe o bucată de hârtie, dar spuneți-le că nu trebuie să arate nimănui ceea ce au scris! Încurajați atât caracterizări pozitive, cât și negative.
2. După câteva minute, întrebați dacă cineva dorește să își împărtășească notițele. Treceți în revistă câteva dintre sugestiile fără a spune dacă sunt „corecte” sau „greșite”. Apoi explicați că generalizările despre grupuri de oameni sunt cunoscute sub numele de stereotipuri. „Toți romii iubesc muzica” este un stereotip; la fel și „toți romii sunt infractori”.
3. Spuneți participanților că, în cadrul activității, vor învăța despre câteva persoane care au produs o schimbare în lume și sunt respectate de mulți oameni.
4. Distribuiți copii ale fișei de sarcini și verificați dacă instrucțiunile sunt clare. Explicați că grupurile vor trebui să petreacă aproximativ 30 de minute la partea 1 și 20 de minute la partea 2. Spuneți-le că vor primi „cartonașele goale” după 30 de minute.
5. Împărțiți participanții în grupuri de 4 - 6 persoane. Dați fiecărui grup un exemplar al fișei de sarcini și un set de cartonașe, precum și suficiente creioane colorate. Reamintiți-le că prima sarcină este să se familiarizeze cu informațiile de pe cartonașe și să discute despre personalități.

6. După 30 de minute, verificați progresul grupurilor și distribuiți-le foile de hârtie albă pe care le vor folosi pentru a-și descrie propriile modele rom de urmat în viață. Reamintiți participanților că un model nu trebuie să fie neapărat o persoană celebră. Alegerea cu privire la cine apare pe „cartonașele goale” trebuie să fie una personală.
7. După ce grupurile au terminat, rugați-le să afișeze sau să prezinte cartonașele pe care le-au creat. Apoi invitați toți participanții să participe la discuția de reflecție.

REFLECȚIE:

Întrebări despre „romi celebri”:

- Ce părere aveți despre persoanele descrise pe cartonașele analizate în prima parte a activității? Ați fost impresionați de ele?
- Ați auzit de toți acești oameni? Ați auzit de vreunul dintre ei? Credeți că majoritatea oamenilor din țara dv. au auzit de vreunul dintre acești oameni sau ar putea numi alte personalități celebre de etnie romă? De ce sau de ce nu?
- Cât de ușor v-a fost să vă gândiți la alte persoane pe care să le prezentați pe cartonașe?
- De ce credeți că personalitățile de etnie romă impresionate și celebre nu sunt cunoscute pe scară largă?

Întrebări despre atitudini și stereotipuri legate de romi:

- Reflectați asupra listei de generalizări pe care ați scris-o (sau la care v-ați gândit) la începutul activității. A fost vreuna dintre aceste presupuneri contestată de modelele despre care ați discutat astăzi?

- Credeți că modelele prezentate se potrivesc cu stereotipurile pe care le-ar putea avea oamenii despre persoanele de etnie romă?
- Ați schimba ceva pe lista dv. de „lucruri pe care le cred despre romi”?
- Activitatea v-a făcut să schimbați ceva în atitudinea pe care o aveți față de romi sau față de dv. înșivă/însevă?
- Ați schimba ceva în comportamentul dv. ca urmare a acestei activități? Dacă da, ce anume?

Întrebări despre modelele de urmat alese de participanți:

- Care dintre personalități v-au impresionat cel mai mult? De ce?
- Ce a fost cel mai important pentru dv. atunci când v-ați creat propriul model? De ce?
- A fost important să fie „celebru/ă”? De ce sau de ce nu?
- De ce unele persoane impresionante devin celebre și de ce multe persoane impresionante nu devin celebre? Ce ne spune cu adevărat „a fi celebru/ă” despre o persoană?

SFATURI PENTRU FACILITATOR/FACILITATOARE:

- Ca o continuare a acestei activități, încurajați participanții să caute mai multe informații despre persoane celebre de etnie romă, cum ar fi: Joaquín Cortés, Romani Rose, Nicolae Gheorghe, Ceija Stojka, Bronisława Wajs (Papusza), Charlie Chaplin sau alți romi cunoscuți, în special din propria lor țară.
- Ați putea organiza o expoziție pentru a crește gradul de conștientizare privind diferitele contribuții aduse de romi în întreaga lume.
- **NU UITAȚI:** Stereotipurile pot fi utile ca linii orientative, dar ele se bazează adesea pe o lipsă de informații sau pe niște idei preconcepute pe care le avem deja în minte. Stereotipurile sunt foarte rar adevărate cu privire la toți membrii unui anumit grup. Dacă folosim stereotipurile pentru a influența decizia cu privire la toți membrii grupului sau pentru a ne orienta propriul comportament sau propriile atitudini, acest lucru este nedrept față de indivizii care fac parte din grupul respectiv. Gândiți-vă dacă cineva ar spune: „toți tinerii sunt leneși, deci trebuie să și tu ești leneș/ă!”

FIȘĂ DE LUCRU: Fișa de sarcini și cartonașe cu biografii ale unor personalități rome

PARTEA 1:

1. Distribuiți cartonașele între membrii grupului dv. Nu contează dacă cineva are mai multe cartonașe, dar asigurați-vă că toată lumea are cel puțin unul.
2. Fiecare membru al grupului trebuie să citească propriul cartonaș și apoi să îl prezinte grupului.
3. Discutați despre personalități și vedeți dacă aveți un „favorit”/ „o favorită”. Cu care dintre aceste personalități v-ați dori cel mai mult să semănați?

PARTEA 2:

4. Folosiți „cartonașele goale” pentru a adăuga propriile dv. modele de etnie romă. Acestea pot fi persoane rome celebre, dar pot fi și prieteni romi sau membri ai familiei dv. pe care îi respectați.
5. Faceți o listă de posibili candidați în grupul dv.
6. Fiecare participant/ă trebuie să aleagă o persoană din lista întocmită la pasul 4. Aceasta poate fi o alegere personală!
7. Desenați o imagine a persoanei și faceți o scurtă descriere a sa pentru a explica de ce se află pe cartonaș. De asemenea, puteți adăuga un citat care credeți că definește persoana aleasă.

ROMANI ROSE

„Scopul meu a fost întotdeauna acela de a elimina rasismul și discriminarea cu care s-au confruntat mulți membri ai minorității noastre. Mă identific personal cu umilința lor.”

Romani Rose este una dintre cele mai importante personalități internaționale în domeniul drepturilor romilor. S-a născut în Germania și a început să militeze pentru recunoașterea publică a Genocidului romilor încă de când era adolescent. În familia sa au fost uciși 13 membri, inclusiv unchiul și bunicul său, însă guvernul german (și alte guverne) nu a recunoscut că romii au fost vizați pe motive de „apartenență etnică” în timpul Holocaustului.

La vârsta de 30 de ani, Romani a luat parte la o grevă a foamei de o săptămână la memorialul lagărului de la Dachau. Publicitatea atrasă de greva foamei l-a forțat pe cancelarul german să recunoască într-un final că într-adevăr a avut loc un genocid împotriva romilor. În prezent, Romani Rose este președinte al Consiliului Central al Comunităților Sinti și Roma din Germania și membru al comitetului executiv al Mișcării Internaționale împotriva Discriminării și Rasismului.

CEIJA STOJKA

„Dacă lumea nu se schimbă acum... dacă nu se instaurează pacea – pacea autentică – pentru ca strănepoții mei să aibă șansa de a trăi în această lume, atunci nu pot explica de ce am supraviețuit la Auschwitz, Bergen Belsen și Ravensbrück.”

Ceija Stojka s-a născut în Austria și a devenit o pictoriță, scriitoare și muziciană celebră. A supraviețuit în trei lagăre ale morții în timpul Genocidului romilor și avea doar 12 ani când a fost eliberată din Bergen-Belsen. Aproximativ 200 de membri ai cercului său familial nu au fost la fel de norocoși: toți au fost uciși în timpul Genocidului.

Ceija a început să-și câștige existența vânzând covoare. Abia mult mai târziu în viață a început să picteze. A pictat imagini ale Holocaustului pentru ca și alții să știe despre experiențele îngrozitoare pe care ea și alții le-au suferit. A pictat și imagini ale unei vieți fericite înainte de război, călătorind și trăind conform obiceiurilor străvechi.

„Întotdeauna încerc să-mi descriu sentimentele și amintirile. Vreau să le arăt oamenilor lumea mea. Este important să înțelegem că suntem cu toții ființe umane, iar arta ne permite să trăim și să existăm. Artă poate demonstra și ne poate conecta”.

RITA IZSÁK

„Când eram studentă ... am fost concediată brusc, fără niciun motiv M-am înfuriat și m-am alăturat Centrului European pentru Drepturile Romilor. Am devenit activistă pentru drepturile romilor. M-am confruntat cu acest adevăr teribil, iar acest lucru m-a transformat într-o luptătoare.”

Rita Izsák a crescut în Ungaria. Experiențele ei timpurii i-au determinat hotărârea de a se mândri cu identitatea sa romă și de a lupta pentru drepturile romilor.

Rita a fost etichetată drept „țigancă” în timpul școlii și a aflat de timpuriu că tatăl ei fusese avertizat de colegii săi de muncă să nu-și ia o soție romă. Mai târziu, Rita a fost concediată de la locul de muncă pentru că era romă.

Ulterior, a absolvit Facultatea de Drept și a obținut și o diplomă de masterat, a învățat mai multe limbi străine și a lucrat pentru diverse organizații care luptă pentru drepturile romilor.

În prezent, Rita lucrează la Biroul Înaltului Comisar ONU pentru Drepturile Omului în calitate de expert independent al ONU pentru chestiunile minorităților. Ea monitorizează problemele legate de drepturile omului care afectează minoritățile din întreaga lume, aducându-le în atenția publicului și a Consiliului pentru Drepturile Omului.

NICOLAE GHEORGHE

„Am fost învățat să fiu român. Mi-am redescoperit identitatea Vreau să mor ca ființă umană”.

Crescând în România, de mic copil Nicolae Gheorghe a fost încurajat să își uite rădăcinile rome. Dar, după ce a absolvit filozofia și sociologia - unde a fost student eminent - a simțit nevoia să se dedice problemelor romilor. A devenit un lider și apărător al drepturilor romilor foarte respectat.

În perioada comunistă, Gheorghe a fost anchetat de serviciile de securitate, în special după ce a scris un articol pentru Radio Europa Liberă despre problemele cu care se confruntă populația romă din România. Ulterior, el a organizat o campanie împotriva guvernului român, pentru a fi adoptată utilizarea termenului rom în loc de „țigan”. Campania a avut succes și, în scurt timp, a devenit expert în problemele minorităților pentru guvern, precum și consilier pe problemele comunităților de romi și Sinti pentru OSCE.

Gheorghe a fondat una dintre cele mai importante organizații pentru drepturile romilor din România și, ulterior, din Europa. Unul dintre obiectivele sale a fost să încurajeze romii să se organizeze în organizații ale societății civile și să activeze pentru a-și promova și proteja drepturile.

VALDEMAR KALININ IVA BITTOVÁ

*„Vânturi puternice-mi zdruncină geamul,
Șuvoaie cad din cer ca din polonic. Dar ce
vreme domnește pe-al meu plai natal?
Spune-mi, vânt, de poți să-mi zici un pic. Pe
Belarus cade neaua, îmi răspunde, Romii,
vorbind romani, călare Pe cai vizitează
festivaluri, - La noi pădurile se scaldă-n
soare”.*

Valdemar Kalinin s-a născut în Belarus, în fosta Uniune Sovietică, și a lucrat mulți ani ca profesor. Astăzi este un poet și scriitor cunoscut și a scris peste 36 de cărți, poezii și articole despre romi. În 2001, a finalizat o traducere a Bibliei în limba romani.

Kalinin locuiește acum în Anglia. Este membru al Organizației Mondiale a Romilor Rromanipen și președinte al Consiliului Romilor din Regatul Unit. A câștigat premii internaționale, inclusiv premii pentru pace și dezvoltare culturală.

*„Niciun monument nu rămâne,
Decât în mintea celor bătrâni,
Păduri și pământ au fost martori,
Declară bătrânul, ferm:
Romii sunt îngropați aici,
nu tulburați acest tărâm!”
(Din poezia „Va ploua”)*

IVA BITTOVÁ

*„Nu am fost niciodată de acord cu oamenii
care îmi spuneau că trebuie să fac ceva într-un
anumit fel. Asta este ceea ce fac și asta este
viața mea. Mă interesează lucrurile simple.
Cred că dacă oamenilor nu le convine ceva,
trebuie să spună ceva, altfel nu pot schimba
nimic. Știu că viața nu este ușoară și are multe
fețe. Trebuie să observăm și să înțelegem
diferențele dintre noi.”*

Iva Bittová este o violonistă, cântăreață și compozitoare de renume internațional. S-a născut în fosta Republică Cehoslovacia și și-a început viața ca actriță. Ea a apărut în mai multe filme de lung metraj.

Interpretarea ei la vioară și vocea este într-un stil unic: uneori croncănește sau ciripește, sau interpretează cu tot corpul. Cântă cu cele mai bune grupuri și orchestre din întreaga lume și atrage mulțimi uriașe.

Muzica ei este imprevizibilă și adesea nu poate fi încadrată într-un „gen” specific. Ea amestecă muzica folk, muzica clasică și rock pentru a crea un stil complet individual.

*„Un spectacol solo Iva Bittová nu seamănă cu
nicio altă experiență muzicală. Este o invocare
a spiritului Și este complet imprevizibil în
amplarea și prezentarea sa.” (Recenzie în
InnerViews)*

TEMA 4

CONSTRUIREA UNOR ȘCOLI , INCLUZIVE

Școlile incluzive nu sunt doar spații de învățare, ci și spații în care fiecare elev/ă se simte în siguranță, văzut/ă și apreciat/ă. Construirea unor școli incluzive înseamnă implicarea tuturor membrilor comunității - elevi, profesori, părinți și personal auxiliar - în crearea unui mediu în care participarea, dialogul și respectul reciproc reprezintă norma.

Activitățile din acest capitol oferă strategii concrete de promovare a guvernantei democratice în școli, a responsabilității comune și a participării active. Acestea permit participanților să reflecteze asupra structurilor școlare și să contribuie la crearea unui spațiu în care incluziunea este practică zilnic și susținută colectiv.

Competențe abordate de următoarele activități:

- Spirit civic - participarea activă a tuturor părților interesate din școală la crearea unor școli incluzive și democratice.
- Abilități de cooperare – a lucra eficient împreună cu ceilalți prin partajarea responsabilității.
- Empatia - înțelegerea și valorizarea sentimentelor și perspectivelor celorlalți.
- Abilități de gestionare a conflictelor - gestionarea dezacordurilor prin dialog și cooperare.
- Respect - recunoașterea demnității și a drepturilor egale.

Citiți mai multe despre Modelul de competențe - Cadrul de referință al competențelor pentru cultură democratică elaborat de Consiliul Europei (CRCCD)

ACTIVITATEA 1:

UNDE VĂ POZIȚIONAȚI

Cu toții avem opinii, dar cât de des reflectăm asupra originilor acestor opinii sau cât de des ascultăm cu adevărat opiniile care diferă de ale noastre? Această activitate promovează gândirea critică, dialogul respectuos și ascultarea activă prin încurajarea participanților să își exprime opiniile și să ia în considerare perspective diferite.

DURATA: 60 de minute

PARTICIPANȚI: oricine

MATERIALE NECESARE:

- PowerPoint și proiector
- Semnele SUNT DE ACORD / NU SUNT DE ACORD

DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚII:

1. Pregătiți două semne – SUNT DE ACORD și NU SUNT DE ACORD - și amplasați-le la capete opuse ale sălii. Asigurați-vă că există suficient spațiu între ele pentru ca participanții să formeze o linie dreaptă, reprezentând diferite grade de acord.
2. Explicați că veți citi o serie de afirmații. Participanții trebuie să răspundă poziționându-se de-a lungul liniei imaginare - mai aproape de „SUNT DE ACORD” sau mai aproape de „NU SUNT DE ACORD”, sau undeva la mijloc, în funcție de fermitatea părerilor lor.
3. Subliniați faptul că aceasta nu este o dezbatere, ci un spațiu de reflecție profundă. Participanții pot sta oriunde de-a lungul liniei, inclusiv la mijloc, dacă sunt nesiguri, nehotărâți sau au sentimente contradictorii.
4. Citiți fiecare afirmație cu voce tare, acordând timp participanților să-și aleagă o poziție care reflectă punctul lor de vedere.
5. Invitați participanții din punctele cele mai apropiate de cele două semne să își explice pozițiile. Apoi, rugați pe cineva de la mijloc să spună dacă poziția sa reflectă incertitudine, lipsă de cunoștințe sau o opinie mai nuanțată.
6. Permiteți participanților să își schimbe poziția, pe măsură ce ascultă comentariile celorlalți, dacă sunt convinși de argumentele acestora.
7. După ce toate afirmațiile au fost discutate, reuniți grupul pentru o sesiune de reflecție colectivă.

Sugestii pentru afirmații:

- Dacă ești sărac, drepturile omului sunt un lux.
 - Este mai important să ai ce să mănânci decât să poți spune ceea ce gândești.
 - Romii sunt parte integrantă a societăților europene.
 - Părinții romi nu vor ca copiii lor să meargă la școală.
 - Bărbații sunt mai rasiști decât femeile.
 - Iubirea poate rezolva orice problemă.
-

REFLECȚIE

- A fost dificil să alegeți o poziție? De ce?
- Au existat afirmații la care nu ați putut răspunde - fie pentru că v-a fost greu să vă hotărâți, fie pentru că afirmația a fost formulată neclar?
- A fost cineva care și-a schimbat poziția în timpul discuțiilor? (verificați motivul pentru care au rămas la mijloc)
- Argumentele s-au bazat mai mult pe informații raționale sau pe emoții? Care tipuri de argumente au fost mai convingătoare?
- Ați fost surprinși de gradul de dezacord cu privire la aceste subiecte?
- Credeți că afirmațiile au fost corect formulate sau mai degrabă problematice? Cum putem evalua validitatea unor astfel de afirmații?
- Contează dacă nu suntem de acord? Care ar putea fi câteva modalități constructive prin care noi, ca societate, putem discuta aceste probleme?

Pentru profesori:

- Credeți că această activitate ar putea fi folosită cu elevii dv.?
- Care este valoarea educațională a acestei activități?

ACTIVITATEA 2:

O SCRISOARE CĂTRE ȘCOALĂ

Acesta este un joc de rol pentru a genera discuții despre mecanismele de guvernare democratică a unei școli, cu accent pe participarea profesorilor, elevilor, părinților etc.

DURATA: 90 de minute

PARTICIPANȚI: minimum 4

MATERIALE NECESARE:

- Hârtie și pixuri pentru luarea de notițe în grup
- O persoană care să joace rolul donatorului/donatoarei

DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚII:

1. Împărțiți participanții în patru grupuri egale: profesori, personal administrativ, părinți și elevi.

2. Oferiți grupurilor următoarele instrucțiuni:

„Imaginați-vă că sunteți o școală obișnuită din România. Aveți o finanțare decentă, iar nevoile voastre materiale sunt mai mult sau mai puțin satisfăcute. Aveți la dispoziție 7 minute pentru o sesiune de brainstorming în grupurile dv. cu privire la ce ați dori să faceți/construiți/reparați/îmbunătățiți/ organizați în școala dv. dacă ați avea mai mulți bani. Faceți o listă.”

3. În timp ce grupurile își finalizează lista de dorințe, îndreptați atenția participanților asupra unui e-mail primit de școală. Citiți-l cu voce tare:

Către Școala....

Am fost elev/ă la această școală acum câțiva ani. Între timp, am absolvit facultatea și am devenit o persoană de succes. Cred că acest lucru a fost posibil datorită competențelor pe care mi le-am dezvoltat la școală.

Apreciez foarte mult ceea ce mi-a oferit școala și, de aceea, aș dori să donez fostei mele școli suma de 50.000 euro. Puteți să cheltuiți acești bani pe orice, cu o condiție: decizia cu privire la cum vor fi cheltuiți să fie luată în mod democratic și luând în considerare părerile elevilor, ale profesorilor, ale părinților și ale personalului administrativ. Aș vrea să vizitez școala și să înmânez banii. Aș putea ajunge în 20 de minute și mi-ar face plăcere să aflu despre modalitatea în care ați decis cum să folosiți aceste fonduri.

Totuși, dacă procesul decizional nu s-a desfășurat în mod democratic, va trebui să-mi retrag propunerea de donație. Am la dispoziție doar 10 minute pe care să le petrec la școală.

Cu stimă, Maria/ Mario

4. Lăsați membrii grupului să se organizeze cum doresc și să decidă în ce să investească, fără a interveni.
Dacă decizia nu a fost luată în mod democratic, sau nu a fost luată deloc, atunci donația nu este făcută. Oaspetele pleacă.
5. Intră invitatul/a (un formator/ o formatoare, un alt profesor/ profesoară, un elev/ o elevă care a fost informat/ă în prealabil) și are loc întâlnirea de predare-primire. Invitatul/a ascultă, iar grupul trebuie să stabilească de comun acord dacă procesul decizional s-a desfășurat în mod democratic.
6. Dacă procesul a fost democratic, oaspetele poate semna un cec prin care donează cei 50.000 de euro școlii.
7. Participanții se reunesc într-un cerc pentru a discuta, păstrându-și încă rolurile atribuite. Înainte de a continua, realizați sesiunea de Reflecție partea 1.
8. Ieșiți din rol prin aplauze, schimbarea locului în sală etc. și rugați participanții să reflecteze acum din afara rolului pe care l-au jucat în exercițiu. Realizați sesiunea de Reflecție partea 2.

REFLECȚIE PARTEA 2

- Ce emoții simțiți în acest moment?
- În ce măsură sunteți mulțumiți de procedura de luare a deciziilor?
- Au fost luate în considerare interesele grupului dv.? (Întrebați reprezentanți ai fiecăruia dintre cele 4 grupuri: profesori, personal administrativ, elevi, părinți.)
- Dacă este cazul - cum v-ați simțit atunci când opinia dv. a fost ignorată?

REFLECȚIE PARTEA 2

- Ce fel de procese și organisme decizionale există în școala dv.?
- A fost folosit vreunul dintre acestea în această activitate?
- Ce face ca guvernanta unei școli să fie democratică?
- Care sunt avantajele unei guvernante democratice? Care sunt riscurile guvernantei democratice?
- Ce pot face personalul administrativ, elevii, profesorii, părinții pentru democratizarea guvernantei școlii lor?

ACTIVITATEA 3:

CONSTRUIREA UNEI ȘCOLI INCLUZIVE

Această activitate încurajează participanții să reflecteze la cum arată o școală incluzivă și să creeze în mod colaborativ o viziune a unei astfel de școli. De asemenea, îi ajută pe participanți să facă primii pași către transformarea acestei viziuni în realitate.

DURATA: 90 de minute

PARTICIPANȚI: Minimum 3 persoane

MATERIALE NECESARE:

- Hârtie colorată
- Carton
- Foarfece
- Lipici
- Markere

DESĂȘURAREA ACTIVITĂȚII:

1. Începeți prin a le cere participanților să își imagineze cum arată și cum se simte o școală incluzivă. Puteți ghida această reflecție printr-un scurt exercițiu de vizualizare sau, alternativ, puteți începe cu o analiză a provocărilor întâmpinate într-un context școlar real.
2. Împărțiți participanții în 3-5 grupuri. Acestea pot fi de dimensiuni egale sau formate în funcție de roluri sau interese - de exemplu, elevi, profesori, personal de sprijin și personal administrativ.
3. Fiecare grup discută caracteristicile cheie ale unei școli incluzive și democratice.
4. Folosind materialele furnizate, invitați fiecare grup să contribuie la un colaj colectiv care să reprezinte viziunea lor asupra unei școli incluzive. Alternativ, fiecare grup își poate crea propriul colaj.
5. După ce colajele sunt finalizate, fiecare grup prezintă caracteristicile importante ale unei școli incluzive și democratice. Încheiați cu o discuție de reflecție.

REFLECȚION:

- Cât de departe este această viziune de realitate?
- Acest colaj are și elemente din realitate sau doar elemente din imaginația dv.?
- Care dintre aceste elemente există deja?
- Ce nu există deloc și de ce?
- De ce este nevoie ca școala să devină mai incluzivă și mai democratică?
- Ce puteți face pentru a contribui la acest lucru?
- Faceți un plan pentru ceea ce dv., ca profesori, puteți face deja săptămâna viitoare, în următorul modul, până la sfârșitul anului școlar, în următorul an școlar. Împărtășiți aceste idei cu colegii dv.

ACTIVITATEA 4:

CĂTRE O POLITICĂ ȘCOLARĂ DEMOCRATICĂ

Această activitate se bazează pe o serie de studii de caz inspirate din viața școlară de zi cu zi care necesită răspunsuri specifice din partea profesorilor sau a școlii. Aceasta încurajează gândirea critică, discuțiile de grup și aplicarea competențelor democratice pentru a răspunde la provocări.

DURATA: 60 de minute

PARTICIPANȚI: minimum 4 persoane

MATERIALE NECESARE:

- Fișa de lucru „Cazuri” de la sfârșitul acestei activități, tipărită și decupată în scenarii individuale.
- „Fluturele” competențelor pentru cultură democratică.

DESĂȘURAREA ACTIVITĂȚII:

1. Participanții ar trebui împărțiți în grupuri de 4-5 persoane. Începeți prin a explica participanților că fiecare grup va primi un scurt studiu de caz bazat pe o situație care poate apărea în școală. Sarcina lor este să citească, să discute și să găsească un răspuns sau o soluție de grup.
2. Distribuți fiecărui grup câte un studiu de caz și acordați-le timp să citească și să discute.
3. După încheierea timpului de discuție, invitați grupurile să își prezinte cazul în plen și să împărtășească soluția propusă.
4. Apoi cereți feedback din partea grupului mare:
 - Ce s-a întâmplat în acest caz?
 - Care a fost reacția inițială a grupului dv.?
5. Acest scenariu se întâmplă sau se poate întâmpla în școala/clasa dv.? Există un motiv care stă la baza acestei situații?
6. Dacă da, ce ați putea face pentru a gestiona situația?
7. A fost dificil să alegeți o soluție comună?
8. Apoi, invitați participanții să se întoarcă la grupurile lor și să identifice care dintre competențele din cadrul de referință sunt necesare pentru a fi puse în aplicare de către profesorii implicați în fiecare caz.
9. După ce grupurile au terminat discuțiile, invitați fiecare grup să își prezinte concluziile, după care realizați o discuție finală de reflecție în plen.

REFLECȚIE:

- Ce competențe sunt necesare pentru a răspunde constructiv în acest caz?
- Alegeți 3-5 competențe relevante din „fluturele” competențelor.

FIȘĂ DE LUCRU: STUDII DE CAZ

CAZUL 1.

În timpul orei, elevii încep să șușotească și să-și trimită unii altora un bilețel. Le cereți bilețelul. După o oarecare ezitare, vi-l înmânează. Descoperiți că bilețelul conține un comentariu răutăcios despre îmbrăcămintea unui elev rom. Elevul vizat nu este conștient de conținutul bilețelului.

CAZUL 2.

Lucrați într-o clasă diversă în care sunt elevi de diferite naționalități. Copiii interacționează bine unii cu alții în timpul orei, dar observați că, în timpul pauzelor, elevii formează grupuri mici pe criterii de naționalitate, care nu interacționează aproape niciodată între ele.

CAZUL 3.

În cadrul unei analize periodice a știrilor la începutul orei, se abordează subiectul migrației. Elevii își împărtășesc cunoștințele și opiniile cu privire la statisticile dintr-un articol privind migrația. Un elev spune brusc că și-ar dori ca toți romii să migreze în altă țară, deoarece nu contribuie deloc la economia țării. Nu este niciun elev rom în clasă.

CAZUL 4.

Un elev din clasa dv. lipsește frecvent. Aflați că elevul este victimă a bullying-ului online. Au fost distribuite chiar și câteva fotografii cu el. Știți că, dacă absențele continuă, elevul poate rămâne repetent și poate repeta anul.

CAZUL 5.

Participați la un program de mobilitate în Lituania, într-o școală care primește refugiați din Ucraina. Câțiva elevi din Ucraina, dintre care doi sunt de etnie romă, sunt repartizați în clasa dv. Observați că elevii de origine ucraineană sunt primiți cu căldură de ceilalți elevi, în timp ce elevii romi își petrec majoritatea timpului singuri și sunt în mare parte evitați de colegi.

ACTIVITATEA 5:

ÎN CE MĂSURĂ SUNTEM O COMUNITATE ȘCOLARĂ INCLUZIVĂ ȘI DEMOCRATICĂ?

Această activitate este un exercițiu de cartografiere și poate fi utilizată pentru a evalua în ce măsură o școală este incluzivă și democratică. Cuprinde trei domenii ale vieții școlare: guvernarea și cultură, procese de predare învățare și parteneriate cu comunitatea. Poate fi utilizată în grupuri mici de profesori, precum și în grupuri care includ diferite părți interesate din mediul școlar, cum ar fi profesori, lideri educaționali, elevi. Cu ajutorul acestei cartografieri, nevoile și provocările cu care se confruntă școală devin mai clare și astfel poate fi elaborat un plan de acțiune.

DURATA: 90 de minute

PARTICIPANȚI: grupuri mici

MATERIALE NECESARE:

- Printed Mapping tool “TO WHAT EXTEND ARE WE AN INCLUSIVE AND DEMOCRATIC SCHOOL COMMUNITY” (page 53–55)
- Flipchart paper and markers
- Pens and highlighters
- Sticky notes (optional, for voting and prioritization)
- Projector to present WSA and display indicators

DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚII:

- Subliniați faptul că această activitate sprijină participanții să reflecteze la cât de incluziv și democratic este mediul școlar în care lucrează.
- Încurajați participanții să evalueze practicile curente, să identifice puncte forte și provocări, precum și să propună măsuri de îmbunătățire, mai ales în ceea ce privește incluziunea grupurilor vulnerabile.

Grupuri mici: Cartografiere (20 de minute)

1. Distribuți instrumentul de cartografiere tipărit (a se vedea fișa de lucru de la pag. 53–55), care descrie practici școlare incluzive și democratice.
2. Participanții lucrează în grupuri mici pentru a evalua practicile existente în școala unde lucrează.
3. Analizează fiecare indicator din grila de cartografiere și folosesc o scală simplă pentru a-l evalua: „Deloc”, „Puțin”, „Parțial”, „În mare măsură”.

Membrii grupului trebuie să stabilească de comun acord nivelul pe care îl vor bifa pentru fiecare indicator.

4. Încurajați participanții să evidențieze punctele forte și domeniile care necesită îmbunătățiri.

Discuție de grup: Stabilirea priorităților și elaborarea unui plan de acțiune (40 de minute)

5. Aduceți toți participanții laolaltă pentru o discuție în plen.
6. Fiecare grup își prezintă concluziile, răspunzând la următoarele întrebări:
 - Ce funcționează bine în școala noastră?
 - Ce lipsește?
 - Ce acțiune urgentă este necesară?
7. Pe măsură ce grupurile își prezintă concluziile, punctele cheie sunt notate (pe flipchart sau pe tablă) în trei categorii: Puncte forte, Nevoi, Priorități. →

8. După ce au prezentat toate grupurile, facilitați un proces de prioritizare colectiv. Fiecare grup:

- Identifică și stabilește de comun acord care sunt cele mai urgente trei nevoi.
- Pentru fiecare prioritate, propune măsuri concrete pe care le poate lua comunitatea școlară.

9. Rezumați rezultatele pentru a pune bazele unui plan de acțiune al școlii. Apoi reuniți toți participanții pentru o scurtă reflecție de grup (15minute).

REFLECȚIE

- Ce perspective au apărut în timpul exercițiului de cartografiere? Încurajați participanții să reflecteze asupra a ceea ce au descoperit.
- Ce mici schimbări am putea introduce imediat pentru a face școala mai incluzivă și mai democratică? Astfel se evidențiază puterea pașilor mici, realizabili, legați de obiectiv!
- În ce fel putem implica în mod semnificativ elevii, părinții și alți membri ai comunității în crearea unei școli mai incluzive? Încurajați participanții să se gândească nu doar la implicare, ci la o participare semnificativă.

SFATURI PENTRU FACILITATOR/FACILITATOARE:

- Încurajați deschiderea, respectul și dialogul constructiv.
- Reamintiți participanților că incluziunea este un proces continuu, nu o evaluare punctuală.
- Reamintiți participanților că schimbările semnificative încep adesea cu acțiuni mici și consecvente.
- Încurajați utilizarea acestui instrument de cartografiere și în cadrul discuțiilor privind dezvoltarea școlii și pentru planificarea acțiunilor pentru proiecte viitoare.

INSTRUMENTUL DE CARTOGRAFIERE: ÎN CE MĂSURĂ SUNTEM O COMUNITATE ȘCOLARĂ INCLUZIVĂ ȘI DEMOCRATICĂ

Pentru fiecare indicator, bifați căsuța corespunzătoare!

GUVERNANȚĂ ȘI CULTURĂ DEMOCRATICE ȘI INCLUZIVE	Indicator	Deloc	Puțin	Parțial	În mare măsură
	Misiunea, viziunea și politicile școlare au în centru sprijinirea fiecărui copil în atingerea obiectivelor sale și dezvoltarea întregului său potențial, indiferent de gen, etnie, religie, abilitate, orientare sexuală etc.				
	Tratamentul egal pentru toți și prevenirea discriminării sunt menționate în mod explicit în regulamentele școlare.				
	Există proceduri specifice pentru prevenirea și abordarea incidentelor legate de discriminare la școală.				
	Există instrucțiuni clare cu privire la modul în care personalul trebuie să răspundă la incidentele legate de discriminare sau excluziune.				
	Există programe sau spații care promovează incluziunea și diversitatea în școală.				
	Sunt disponibile servicii de mediere, care sunt furnizate de către membri instruiți ai comunității școlare / profesioniști.				
	Mediul școlar este incluziv față de toate culturile atât fizic, cât și social.				
	Elevii dispun de o platformă (de exemplu, consiliul elevilor, cutia de sugestii) pentru a-și exprima opiniile și pentru a participa la luarea deciziilor în școală.				
	Elevii din grupuri marginalizate în societate, inclusiv elevii romi, copiii cu dizabilități etc. sunt încurajați să facă parte din consiliul elevilor/ grupul de leadership al elevilor școlii.				

PROCESE DE PREDARE - ÎNVĂȚARE	Indicator	Deloc	Puțin	Parțial	În mare măsură
	Limba de predare din școala dv. reprezintă toate culturile.				
	Limbile minorităților joacă un rol important în școala dv.				
	În școala dv. se predă despre diversitatea culturală, etnică, religioasă (inclusiv, de exemplu, istoria, cultura minorităților) fie în cadrul unor materii separate, fie ca elemente componente clare ale altor materii.				
	Profesorii abordează teme precum rasismul, discriminarea și xenofobia în cadrul lecțiilor și/sau în cadrul activităților extra-curriculare.				
	Profesorii folosesc în mod regulat metode interactive și centrate pe elev la clasă, implicând în activități și copiii din grupuri marginalizate (romi, copii cu nevoi speciale, copii refugiați).				
	Toți elevii au acces egal la resursele școlare, la oportunitățile de învățare și la activitățile extra-curriculare.				
	Elevii sunt încurajați să lucreze împreună și să se sprijine reciproc, indiferent de mediul din care provin sau de abilitățile lor.				

	Indicator/question	Not at all	A little	Partially	To a high degree
PARTENERIATUL CU COMUNITATEA ȘI IMPLICAREA	Elevii realizează proiecte legate de incluziunea în comunitatea școlară.				
	CProfesorii și alți membri ai personalului școlar sunt instruiți în mod regulat cu privire la educația incluzivă și anti-discriminare.				
	Școala dv. cooperează cu autoritățile locale pe probleme de incluziune.				
	Școala dv. cooperează cu ONG-uri, instituții publice și private, membri ai comunității locale pentru a aborda problemele de incluziune în clasă și în școală (de exemplu, organizarea de cursuri de formare, evenimente comune sau activități extra curriculare).				
	Organizațiile implicate în incluziunea grupurilor marginalizate colaborează cu școala în scopul incluziunii copiilor din aceste grupuri.				
	Părinții din toate mediile sunt încurajați și sprijiniți să participe la activitățile școlare.				
	Sunt organizate evenimente școlare cu participarea copiilor și/sau a părinților, inclusiv a celor din grupurile marginalizate.				
	Școala dv. cooperează cu alte școli din țară pentru a promova incluziunea și diversitatea.				
MONITORIZARE & EVALUARE	Școala își evaluează periodic politicile și practicile în materie de incluziune și democrație.				
	Elevii, părinții și personalul sunt consultați (prin intermediul unor chestionare, sondaje) sau li se solicită feedback cu privire la caracterul incluziv al școlii.				
	Aveți un plan pentru abordarea domeniilor care trebuie îmbunătățite identificate prin feedback sau evaluare.				

REFERINȚE

Toți diferiți, toți egali - Pachet educațional, elaborat de Consiliul Europei

COMPASITO - Manual de educație pentru drepturile omului cu copii, elaborat de Consiliul Europei

REPERE - Manual de educație pentru drepturile omului cu tineri, elaborat de Consiliul Europei

Mirrors - Manual for Combating Antigypsyism through Human Rights Education, elaborat de Consiliul Europei

Cadrul de referință al competențelor pentru cultura democratică (CRCCD), elaborat de Consiliul Europei

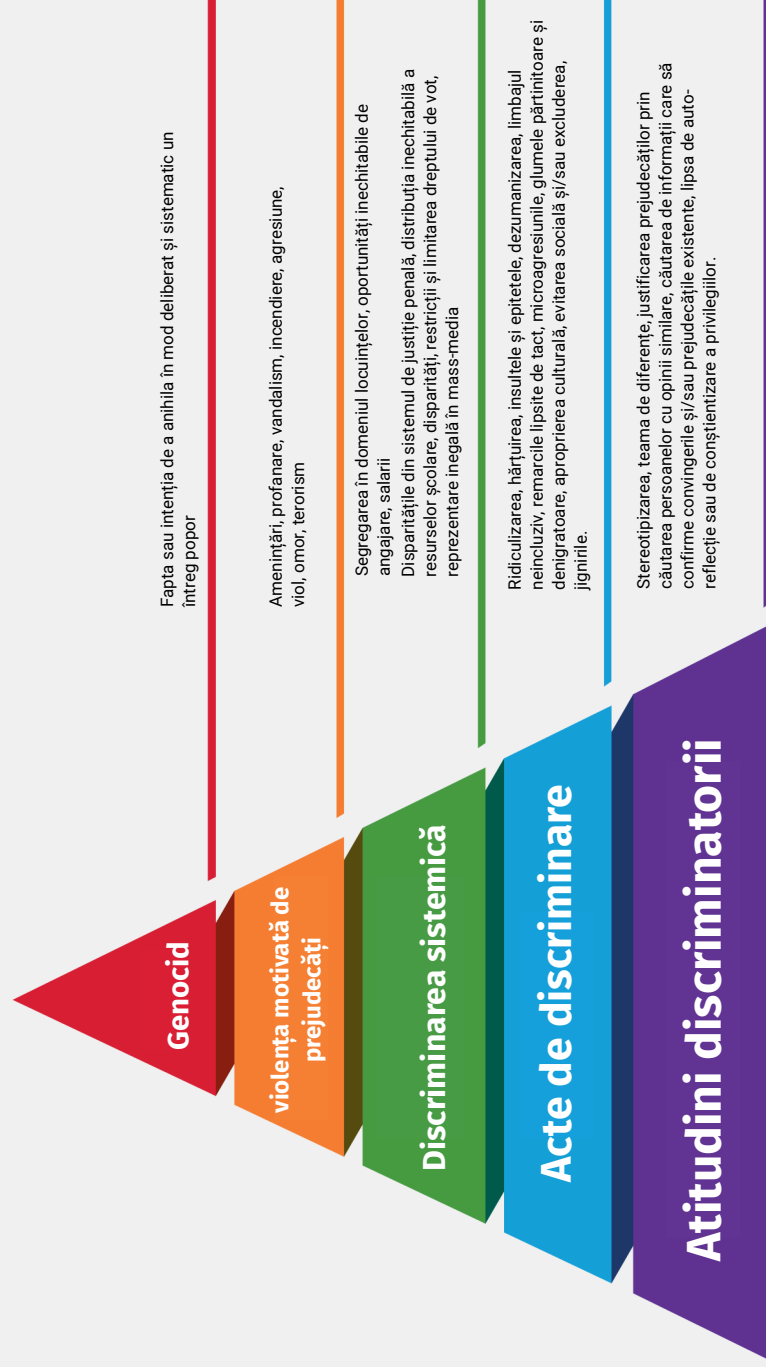

Module de formare a formatorilor privind educația incluzivă, de UNICEF

INFORMAȚII SUPLIMENTARE:

ADL® PIRAMIDA URII

„Piramida urii” ilustrează prevalența prejudecăților, a urii și a opresiunii în societatea noastră. Aceasta este structurată în niveluri crescând de atitudini și comportamente, a căror complexitate crește de jos în sus. La fel ca o piramidă, nivelurile superioare sunt susținute de cele inferioare; spre deosebire de o piramidă, însă, nivelurile nu sunt construite consecutiv și nici nu demonstrează o ierarhizare a fiecărui nivel. Prejudecățile de la fiecare nivel reflectă un sistem de opresiune care are un impact negativ asupra indivizilor, instituțiilor și societății. Prejudecata necontrolată poate deveni „normalizată” și poate contribui la un model de acceptare a discriminării, violenței și nedreptății în societate. Deși nu orice atitudine sau acțiune pârtoitoare duce la genocid, genocidul are loc în cadrul unui sistem de opresiune în care atitudinile și acțiunile descrise la nivelurile inferioare ale piramidei sunt acceptate. Când contestăm aceste atitudini și comportamente pârtoitoare în noi înșine, în ceilalți și în instituții, putem întrerupe escaladarea prejudecăților și putem îngreuna înflorirea discriminării și a urii.

Pyramid of Hate © 2021 Anti-Defamation League

Centrul European Wergeland (EWC) a fost înființat în 2008 de Norvegia, în strânsă cooperare cu Consiliul Europei. Centrul European Wergeland promovează democrația și drepturile omului prin educație în întreaga Europă. Misiunea noastră este de a consolida capacitatea copiilor și tinerilor, a profesioniștilor din domeniul educației, a instituțiilor de învățământ și a sistemelor educaționale de a construi și proteja o cultură a democrației și a drepturilor omului.

Această broșură a fost elaborată de Centrul European Wergeland pentru a fi utilizată în cadrul cursurilor pentru cadre didactice, precum și în sălile de clasă pentru a promova incluziunea romilor.

Aceste instrumente sprijină transformarea școlilor în medii primitoare și echitabile în care toți elevii - inclusiv cei din grupuri minoritare și, în special, elevii romi - se pot dezvolta și își pot atinge potențialul maxim.

Broșura de față oferă o selecție de activități care evidențiază patru subiecte-cheie esențiale pentru o educație de calitate și incluzivă: incluziune și drepturile omului, stereotipuri și prejudecăți, cultura și istoria romilor și construirea unor școli incluzive.

Aceasta este finanțată prin granturile SEE și norvegiene în cadrul inițiativei bilaterale „Promovarea incluziunii și a educației de calitate în învățământul din România”, implementate de EWC și FONDUL ROMÂN DE DEZVOLTARE SOCIALĂ în cadrul Programului de dezvoltare locală, reducerea sărăciei și creșterea incluziunii romilor.

Pentru mai multe informații și resurse de învățare, ne puteți vizita la
www.wergelandcentre.org

facebook.com/theewc.org

THE EUROPEAN
WERGELAND
CENTRE

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

Norway grants